

Man mange av de største begjærsene har stått klart på den annen side. Lyrikeren Paul Valéry, den katolske romanforfatteren François Mauriac, Georges Duhamel, Roger Martin du Gard ("Famillien Thibault") har yttet rasjonalistiske bidrag til de illegale avisene. Gabriel Chevalier ("Foregangs hus") og André Malraux har vært akvisitørene. - André Gide og André Maurois har vært i utlandet i de siste årene.

I de ikke-okkuperte landene er ikke forfatterne qua forfattere i den grad blitt hvirvlet inn i det krigerske og politiske spill. Som motiv og opplevelse har krigen virket helt forskjellig på dem. I den amerikanske litteraturen i krigsårene er hele skalaen representert, fra Steinbecks okkupasjonsroman "Mannen er gått ned" og Tyrkoren Carl Sandburgs hyldningsdikt til hjemmefrontens soldater verden over via John Dos Passos bok om Amerikas krigsinnsats og Hemingways roman fra borgerkrigen i Spania og dramatikeren Maxwell Anderson som lar sitt siste skuespill foregå under kampene på Fillipinene, til Sinclair Lewis, som skal ha vært isolasjonist, noe som virker litt rart når man tenker på hans bok "Det kan ikke holde her". Ytterst på skalaen står så det nye stjernesuddet William Saroyan som flykter fra virkeligheten inn i litt sentimentale poetiske drømmerier blandet med bevisst barnslighet. Ellers må det konstateres at nye dikternavn er på vei mot berømmelsen, men stort sett holder de gamle - Hemingway, Lewis, Faulkner, Steinbeck, Willa Cather m.fl. - stillingen.

Den engelske litteraturen bærer for en del preg av det sosiale reformarbeidet som pågår under krigens press. En sosial og folkelig tone er kommet til uttrykk bl.a. i forfatteren Priestleys bøker. Bare Huxley er reist til Kalliforme for å unngå "den påtrængende krigen" og for i ro og mak å kunne hengi seg til sine mystiske grublerier. Krigen og dens problemer har flere forfattere tatt opp til behandling. Bl.a. Eric Knight og Richard Hillary har inntrængende spurt seg hvorfor de slåss og om kampen er verd å føre.

I Russland er som nevnt i forrige nr. alle forfattere tatt bevisst i krigens tjeneste. Men det er ikke bare utenpåklistret propaganda de serverer. Forfatterne har vært med i krigen, sett lidelsene og den tyske brutaliteten. Det er for dem blitt virkeligheten som de må gi uttrykk for. Kvalitetsmessig står bøkene kanskje ikke så høyt; Wanda Wasilewskas "Järtecken" f. eks., som har fått Stalinprisen, skal ikke være noe mesterverk. Men, det er bedre å unnvære kritikere enn seiren. Når man ønsker å måle verdien av russernes arbeid, må man ikke anvende den alminnelige standard for kritikk. Krigen er det sentrale temaet for dem. Bare et navn er virkelig opp i nyere russisk litteratur: Mikhail Sholokov, som bl.a. har skrevet "Stille flyter Don". Han store talenter er det ikke mange av rundt om i verden ellers heller.

Man kan spørre om litteraturens sannsynlige utvikling etter krigen. Det er vanskelig å svare. Sannsynligvis vil ingen spesiell retning eller linje bli altfor framherskende. Men som diskusjonsgrunnlag kan vi peke på noen mulige tendenser.

1. Enkelte forfattere vil sikkert flykte fra virkeligheten, hand og bærsk som den kan bli, og bevege seg på grensen mellom drøm og virkelighet. Vi har sett antydninger i William Saroyans romaner og skuespill og i Franz Werfels helgen og underromaner "Singen om Bernadotte" og "Lyssna till röstan". 2. Harkokke, realistiske skildringer fra krigen m.v. vil sikkert også få sine representanter. Krigen skaper lett tilsynelatende kalde typer som ikke tør gi følelsene fritt spill. 3. Noen etterkrigslitteraturale Romanque, Hemingway og Robert Graves etter forrige krig er ikke så sannsynlig. Forfatterne visste denne gang hva krigen var. De ble ikke i 1940 desillusjonert av krigens raskhet. 4. Lange vil sikkert kjøre i vei etter den gamle psykoanalytiske oppskrift. Psykoanalysen har uten tvil gitt litteraturen meget verdifulle impulser; men den samme den trekker opp kan bli noe for snever. 5. Det er vært håp og vår tro at denne krigen vil skape kraftige, folkelige forfattere som - uten at produktene blir litterært mindreverdige - kan hjelpe menneskene i deres bestrevelser for å bygge opp igjen alt som er blitt ødelagt og gi nytt mot for fremtiden.

På skriftpånet. Nedenstående skriv avslører NS korrupte politiske virksomhet blandt arbeidene. De viser videre at arbeiderne ved vedk. bedrift er inne på en ferdig linje når de gjennom sin tillitsmann henvender seg til NS fylkesfører og forhandler med ham om en begunstigelse. Forøvrig taler skriftstykkene for seg selv.

Personlig. Sarpsborg 2. okt. 1944. Herr minister Alt Whist, Råringsdepartementet, Grubbegt. 1-3, Oslo.

Gjelder: Tilleggskort for 20 verkstedsarbeidene ved Hafsund Kerbidfabrikk. Som herr Ministeren kjønner til er Kerbidfabrikken en utprøvet krigsbedrift som går natt og dag. De vanlige arbeidere har 2 tilleggskort, mens verkstedsarbeidene har 1. Disse verkstedsarbeidene må idag pågåe nedslette romer og maskiner stellig være i arbeid både natt og dag, og det er da oppstått ikke så liten misnøye blandt disse 20 menn, at de stilles i en sterk klasse overfor sin andre kamerater. Formannen i kerbidarbeidernes forening, herr Thøgersen, som hører til de vanlige arbeidere med 2 tilleggskort, har oppsøkt meg og fremholdt det forkastelige i denne ordning, - og lot han det skinne ihjennom, at vi ville oppnå en ganske annen pålitelighet og forståelse om de 20 verkstedsarbeidene også fikk 2 tilleggskort. Han påpekte videre at med det arbeidspress disse folk var utsatt for, var de likeberettiget med de vanlige arbeidere.

Jeg ber derfor herr Ministeren ta denne lille sak under villig overveielse, og det vil ha sin praktiske som politiske betydning om Departementet - gjennom fylkesføreren - bevilget 2 tilleggskort til disse 20 menn. Som herr Ministeren hørte av min rapport ved siste forenøte er jeg på god vei til å vinne arbeidene ved denne bedrift, idet jeg har deres absolutte tillitt. Kunne jeg få meddele dem at partiet hadde oppnådd omskrevne bedring ville dette selvsagt ytterligere styrke vår posisjon. Bedringen er påkrevet, og jeg håper på snart svar.

Hell og sal
O. Hæroid (sign.)

I mellomtiden er det - forbausende nok forresten - kommet avslag til fylkesføreren fra Whist, og så beklager Hæroid seg til partiet.

Sarpsborg 14. okt 1944.

Gjelder: Tilleggskort for 20 arbeidere ved Hafsund Kerbidfabrikk. NS, Generalsekretariat, Herr Stabsleder S. Melström, Rådhusgt. 17, Oslo.

Det er meget å beklage at våre folk i administrasjonen ikke forstår vurdere denslags henvendelser fra partiet, han burde kunne forstå, at når en arbeiderformann ved en slik bedrift vender seg til fylkesføreren og ber om hjelp for sine kamerater, og fylkesføreren lover å ta seg av saken, da finner arbeidernes ønske berettiget. Ja, da kan man ikke uten videre avslå en slik henvendelse. - Jeg vet at en slik liten tjeneste veier tusind ganger mer enn brosjyrer og foredrag. Jeg vet at det er denslags som teller - og som fører arbeidene inn i vort maktkamp. Dette har jeg erfaring for - og den tillitt partiet alt har hos arbeidene i dette største industrifylke, den ønsker jeg med alle midler fortsatt å styrke. De herrer i vor administrasjon bør merke seg at vi til dette ikke har hatt sabotasje handlinger innen mitt fylke. Men søn at dette er en tilfældighet så tar man feil.

Jeg ber om støtte i denne lille sak, for partiets skyld, og håper at den ikke tar vente på seg.

Hell og sal
O. Hæroid (sign.)

En stor dag: Om kvelden torsdag 23. nov. gikk våre sabotører til "angrep på bred front". Ved Akers mek. ble motorskipet "Taiwan" på 9000 tonn tilh. til heløsen senket. "Trom" på 5000 tonn fikk et stort hull i siden. Motortankeren "Schlosswig" (9000 tonn) fikk hele maskineriet ødelagt av brann. Dessuten ble to mindre skip ødelagt. Ved Nyland ble dampskipet "Kapriuo" på 5000 tonn sunket og motorskipet "Arna" (8000 tonn) fikk maskineriet totalt skadet. Alt i alt ble ca. 40 000 tonn gjort ubrukelige for tyske transportere. Et resultat britiske fly- og flåtestridskrefter ville vært vel fornøyd med etter at anrep på en tysk konvoi. - Senere på kvelden ble en registreringsmaskin for arbeidsmobiliseringen ødelagt i "Fraas" bygning i Bygdø allé.

Til Sverige.

I og med at befrielsen av Norge er begynt og i og med den situasjon som er oppstått i forbindelse med deporteringen av den nordnorske befolkning, er krigens reidser etter rykket Sverige inn på livet. Under disse forhold har det høvet seg røster for en mer aktiv innsats fra Sveriges side for om mulig å forkorte det norske folkets lidelser. De forandrede forhold har speilet seg av bl.a. i en Tilvlig pressediskusjon om frivillige til kampene i Norge.

Med håp og spenning følger vi nordmenn denne debatten om en kraftigere svensk linje. Det er ikke utelukket at en nøtlig og kompromissløs svensk opptrøden i spesielle situasjoner kan være til avgjørende hjelp for oss. Det kan dreie seg om å prøve å hindre en skjerpet terror i Norge eller nye fangetransporter til Tyskland, det kan dreie seg om nye og utvidede former for hjelp til den nordnorske befolkning, eller det kan være direkte militære støtte under sluttkampene. - Vårt håp og vår tro er at Sverige ikke lar noen mulighet ufersøkt for å bringe oss hjelp.

Det har vært forhold i forbindelse med Sveriges holdning i denne tiden - særlig under krigens første år - , visse "flakker på nøytraliteten", som har vært egnet til å irritere oss nordmenn. Definitiv stilling til disse "flakker" kan vi ikke ta før freden kommer og alle aktstykker kan legges på bordet. Stort sett har kanskje de enkelte handlingene irritert mindre enn den svenske holdningens villighet til offentlig å innrømme hva som i virkeligheten diktarte dens politikk, dens reinføring av at den gjennomførte en strengt nøytral linje. Det er en årlig nok sak å ville prøve å holde sitt land utenfor krigen. (Det ville sikkert Norge også prøvd i samme situasjon). - Dog mener vi videre at like så litt som Norge var herre over de omstendigheter som førte til at vi ble viklet inn i storkrigen, like så litt er det Sveriges fortløpste at landet har holdt seg utenfor. Det skyldes alle de strategiske forhold.

Når to naboland har hatt så forskjellige skjebne under krigen, kan man vente konfliktsstoff. Det kan også idag virke som om vi er nok så forskjellige; men hvis også Sverige hadde vært okkupert hadde vi sikkert merket slektskapet sterkere. Og konflikterne har vært færre og mindre enn ventet. Den litt hissigste stemning mot brøderfolket har hjemme, som hadde en viss grobunn i krigens første år, er glidd over i en mer nåktermer vurdering. Selv mellom de norske flyktningene i Sverige og svenskene kommer det sjelden til konflikter: "en visse symptomer på uoverensstemmelse er val av og til til stede - naturlig nok. Norske flyktninger kommer oppprovete og fortvilede over grensen, de lengter hjem med en gang de er kommet over, de ventri-ves oft. i svenske forhold fordi de synes de får gjort for lite for Norges frigjøring der. De kreter barer om frigjøringskampen og tror at alle de treffer tanken som den. Så kommer de til et land hvor folket på mange måter lever utenfor det veldige oppgjøret og hvor menneskene ofte trekker på skuldrene og sier: "Herregud, han også!", når flyktningen begynner å utlore seg om tyskeres terror. Det virker som en kald bølge i hodet på nordmennene, for tyskerne er brutale, sadistiske og hensynsløse. Når den som har vært okkupert kan uttale seg om okkupasjonen. Ingen kan skjønne, ingen kan føle på kroppen ting de ikke har opplevd selv. Det er vi på Norges forhold under tidligere verdenskrig, ja det ser vi på folk i hjemmet idag, som blir litt avsidet til, langt fra stormstrømer.

En annen ting er at nordmennene i sin iver og sitt raseri kanskje gir for langt og at de glemmer at de er kommet til et nøytralt land. Det er et så høvdes at ingen liker ubudet å bli kritisert av andre for den kurs man har stukket ut. Sine egne saker vil man gjerne opp selv. - Slike svensker og nordmenn får prøve å sette seg inn i den andre situasjon. For de har verdi fulle ting å gi hverandre. - Enkelte svensker synes å mene at Sverige er

det eneste land - sammen med de andre nøytrale - som gir moralsk noenlunde uskadt ut av denne krigen. Vi kan ikke være enige i det. Intet land, hvilken krigførende eller nøytralt, kommer "morsalsk uskadt" fra dette veldige verdensoppgjør. På den annen side har vel både de som har vært med og de som har vært utenfor, lært verdifulle ting under denne krigen. De krigførende har kraftig fått føle den tyske mentalitet, de skjønner at de må slåss for demokratiet og frihet; men i dagens kampsituasjon ser de sikkert for onsporet på fæhøldene. De nøytrale betrakter situasjonen mer nøtlig, kanskje mer objektivt, holder seg strengt på lov og rett og har ikke behøvd å bruke vold. På den annen side kan de virke ufrivillig overfor menneskehetens lidelser. En kombinasjon av disse to grupperns egenskaper må være fremtiden. Slik har også svensker og nordmenn maget å lære hverandre.

Langt svensker har under hele krigen til fulle forstått Norges kamp og Norges stilling. Det har gjødet oss. Også det offisielle Sverige har etter hvert strømmet sin kurs, og vi har mye å takke det for: opphevelsen av transitte og permittert-treffikan, det økonomiske bruddet med Tyskland, Norges hjelpen, polititroppenes utdannelse på svensk territorium. Flere ting kunde nevnes. Og Trygve Lies og Tarje Volds vellykkede besøk i Sth, nylig borger godt for det framtidige samarbeid mellom de to land, kan ikke mindre avgjørende for det framtidige forhold er Sveriges innsats i krigens sluttfase. For vi ser det sann at Norge - frivillig eller ufrivillig - også slåss for Sverige og at Sveriges frihet ikke skulle være meget verd etter en tysk seir.

Derfor ville vi også føle det som en urettferdighet hvis det økonomisk godt funderte Sverige etter denne krigen ville prøve å skje seg på det utarmede Norges bekostning, f. eks. ved å konkurrere ut vår skipsfart for vi igjen er konkurransedyktige. Men vi er sikre på at det ikke kommer til å gå slik. De berøydillige krigstittinnrømmelser, de norske skipsbygginger på svenske verfter og ikke minst hele den svenske pressens holdning til disse saksaker, gjør oss forvisset om at vårt naboland vil gi oss all hjelp innen rimelighetens grense.

Vi håper på intimt samarbeid etter krigen. Det forskjellige erfaringer vi har hatt må byttes ut. Og hva kan ikke svenskene gi oss av impulser fordi de hele tiden har kunnet følge med i åndslivet, kulturens og teknikkens strømninger ute i verden. - Noen nordisk blokk er vi derimot neppe tilhengere av. Alt samarbeid blir vokse organisk fram. Norge gir vel ikke så sterkt inn for noen blekkdannelse i det hele; men vil prøve å føle seg som medlem av et verdenssamfund.

- 0 -

UKEN SOM GIKK (30. nov. - 6. des.)
På vestfronten er det Søravsnittet som i siste uke særlig har tiltrukket seg oppmarksomheten. Ved en kuppetet manøvre lyktes det avdelinger av Patton's 3. armé 3 des. å sette over elva Saar ved Saarlautern, hvor tyskerne ikke rakk å sprengte broen, og opprøtte et solid brohode på fæstbroden. I 3 kolonner rykker amerikanske styrker nå fram mot området's viktigste by Saarbrücken, fra n.v. over Saarlautern, som er på en høndor, fra s.v. over St. Aveland mot Forbach, som ligger under lid fra tungt-amerikansk artilleri, og fra s.v. over Saarlautern. Offensivfronten danher en halvskjerve og løper nå fra Saarlautern - 8 km n.v. for Saarbrücken - 3 km v. for Forbach og videre til et punkt sør for Saargemünd. Noe gjennombrudd har ennå ikke funnet sted, men framgangen er ganske bemerkelsesverdige i et så sterkt forsvar avsnitt som dette. - Sannfor har den 7. armé under Patch røket sitt trykk i den nordlige del av sin sektor, og gir dermed Patton effektiv flankestøtte; 2 av forstedene til det viktige knutepunkt Haguenau er tatt. I Alsace fortsetter omringningsoperasjonene mot den tyske Vogeserarmé, hvis retrættkorridor i avsnittet omkring Colmar (som tidligere fallaktig er mødt anbrøt) er snevret inn til ca. 15 km.

På nordflanken er det skjedd en ganske interessant omgruppering, idet 1. kanadisk armé, som har hatt en hvillingsperiode etter kampene ved Scheldt-områdene, har overtatt Nijmegen-sektoren, og dermed frigjort engelske styrker for opprusterings- og forflytningstiltak i Maas-området. Engelske skvadroner har her kunnet nå sine venstre bredder, idet brohodet rett overfor Venlo også er i havgang. Britiske styrker står dermed langs elven i hele dens lengde, hvor de ikke er som ved Nijmegen og sine forberedelser er gått over den. Kanadierne har i Nijmegen-sektoren gått over den tyske grense og innledet et støt i retning av byen Klave.

Ved Aachen fortsetter det store oppslutningsarbeidet, med et enormt forbruk av materialer. De allierte har her sikkert hatt visse tilførselsvansker idet et stort artillerifelt krever svært mye materielle. Det er derfor meget gledelig at Antwerpen store havn nå er tatt i bruk for alle. Amerikanerne er nå trengt inn i Linnich og Jülich hvor det pågår etteknoper. Vindforholdene er stadig meget ugunstige for angriperne, men det enorme press opprettholdes.

På østfronten er det fortsatt Ungarn som er i brannpunktet, og sin vne tro har organisert igjen skiftet tyngdepunkt. Da det viste seg at tyskerne ikke var det mange, både i fiendens leir og hjemme som stillte seg tvilende til det å organisere et kraftig forsvar av Budapest overfor Malinovskis trykk fra sør, konsentrerte russerne betydelige styrker av Tollyuchins 3. ukrainske armé lengre sør ved Donau, i Bajas-avsnittet, og åpnet i siste uke fra brohodet på vestsiden en stor offensiv her. Den førte i løpet av noen dager til erobringen av Pecs (Punkirchen) og Bács, og de russiske styrker skredte seg derpå vifteformet ut over den sørvestlige ungarske lavsllette. Offensiven satte inn akkurat i sammenflytningens øyeblikk mellom tyskernes Ungarn- og Galizien-armeer, og slike punkter har en erfaringssaglig alltid til en frentsvekkelse. Det har de også vist seg tidvis tyske forsvar i Sørvest-Ungarn er brutt sammen, og framrykningen i de siste dagene har vært rask. Jombonen Budapest-Zagreb er avskåret ved at russerne her besatt flere km av den, og det er tatt 21.000 fanger. 2/3 av Ungarn er nå besatt av russerne. En hovedkolonne rykker fra Pecs-området sørrett mot nordover og står nå bare 40 km fra Szekes Fehervar, en by som ligger rett opp midtveis mellom Balaton-sjøens østlige ende og Budapest; disse styrkers mål er angivelig av Budapest fra sør og vest, og det er tegn som tyder på et østlig offensiv virkefelt også fra de russiske forband tilhørende Malinovskis armé som står nær den ungerske hovedstad i sør, ist og n. En annen hovedkolonne stater fram mot Balatens vestsido, her tatt Kaposvar og truer den enn viktigere Nagykanizsa.

Denne utvikling i Sørungarn må på mange måter skape bekymringer for den tyske ledelse. For det første er russernes resultater et nytt vitnesbyrd om hvor utilstrekkelige de tyske reserver er når det settes inn i nye støt ved Tysklands lange frontlinjer. For det annet betegner offensiven nordover på vest-siden av Donau en ny, økt trussel mot Budapest, som tyskernes utvikling som en meget viktig spørsmål i Donau-delen. For det tredje betyr det som peker vest for Balaton en direkte trussel mot Østerrike. Tollyuchins pansersersier befinner seg ikke lenger enn 80 km fra grensen, og mens Balaton, Bekhny-Asano og Kaptogens sjølige utløpere utgjør et mer lett-forsvart område, med Budapest-sektoren som en forholdsvis trang defilé, åpner det seg nå Vestungarns lavslatte muligheter for bevagelige operasjoner med panser og motorisert infanteri, som kan true østerriksk territorium gjennom en omgående bevegelse. For det fjerde betegner den russiske offensiv i disse strøk en økt trussel mot de deler av den tyske Balken-armé som enn befinner seg sør for Drava, i Slavonia, Kroatia og Bosnia, og hvis tilførselslinjer blir mer og mer utsatt.

Også i det n.ø. Ungarn og i Tsjekkoslovakia har russerne kommet i notere viktige seire i siste uke. Sentrum for den ungerske våpenindustri i Bielefeld er tatt med storm, i Bielefeld Satorajauhaly (n. for Tokaj). En viktig sak er det imidlertid at russerne nå har Duklapasset helt i sin hånd, slik at de, da ett Luftwaffe-fly under en alminnelig transportflyvning fra Lebruder dot er opprettet kontakt med Petrows armé og Konyovs, som opererer i Galitsja. Det kan komme til å spille en betydningsfull rolle også for de operasjoner er man nå vente mot Ternopol-området i det østlige Polen, idet det riker flankert sammen med det tyske forsvar. På en sammenhengende front fra Galitsja, over Karpaterne, i Tsjekkoslovakia, Budapest-området og til Balaton er nå russerne sitt trykk på den østlige sørvestflanke, hvor forberedt visst

nok ikke bobunstiger noen lynkrigsoperasjoner, særlig ikke om vinteren, hvor det ikke fins permanente befestningslinjer og hvor troppereserverne sikkert er alt for små. Om russerne rakter å sette inn noe hovedstøt i den nå rotning er enn tvilsomt; de opererer bl.a. på meget lange forflytninglinjer i disse strøk. Den strategiske tanke er kanskje snarere å angripe så store tyske styrker som mulig på dette krigsteater slik at det vil gå ut over reservene for østfrontens hovedavsnitt, i Polen. At vinterkrigen hovedoffensiv vil komme her, er høyst sannsynlig, og det betyr til at en gigantisk operasjon er tilendebragt. Det russerne ventor på, er vel enten tilstrekkelig kulde for å trykke velenes farbarhet eller tyske troppereserver til andre truede avsnitt som vil skape blottelser i øst.

Den tyske offensiv i øst, som har vært så heldig, er nå blitt tatt av den britiske 8. armé, etter offensivt støt med ganske betydelig innsats av materialer og sterk flystyrke. Krigen i luften: De sjefen for RAFs Bomber Command, Sir Chief-Marshal Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk. Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk. Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk.

denne uke har det vært en rekke hendelser som viser at de allierte bombestyrker har nådd et nivå som er høyst imponerende. Den britiske 8. armé, etter offensivt støt med ganske betydelig innsats av materialer og sterk flystyrke. Krigen i luften: De sjefen for RAFs Bomber Command, Sir Chief-Marshal Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk. Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk.

denne uke har det vært en rekke hendelser som viser at de allierte bombestyrker har nådd et nivå som er høyst imponerende. Den britiske 8. armé, etter offensivt støt med ganske betydelig innsats av materialer og sterk flystyrke. Krigen i luften: De sjefen for RAFs Bomber Command, Sir Chief-Marshal Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk. Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk.

denne uke har det vært en rekke hendelser som viser at de allierte bombestyrker har nådd et nivå som er høyst imponerende. Den britiske 8. armé, etter offensivt støt med ganske betydelig innsats av materialer og sterk flystyrke. Krigen i luften: De sjefen for RAFs Bomber Command, Sir Chief-Marshal Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk. Harris, for 2 og 17/2 år siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til å ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i rogn eller tåk.

Russ. fly sanker 5000 t, transportskip i Østersjøen, 100 fly sanker 9000 t troppetransportskip + 3 mindre skip på vei til Løytø, 5000 tonn ankommer. Des. 2. Dr. admiralitet melder at Bermdud-fly fra havgang uten tap mandag satte i brann 1 tysk troppetransportskip, 5 forsyningskip og 5 beskæftigelses utenfor Norskekysten. 250-tunge am. b. + 550 j. angriper skiffet ved K-blanz og Bingen, 28 tyske fly skutt ned, 11 b. + 8 j. søvnes Lancasters bomber Hansa-Benzofabrikker ved Dortmund. 2500 oppstigninger Nederland taktiske styrker. Fra Italia angriper 500 tunge am. b. synt. al-Jeanlog i Tsjekkoslovakia. Des. 3. Kraftige Raf angrep mot Hegon i Ruhr. Under 800 oppstigninger av RAFs taktiske styrker tyskeres tilfirs-ter i Venlo-området. Fra Italia angriper tunge am. b. Innsbruck, Klagenfurt og Linz. Superfortresses fra Seipen angriper igjen flyfabrikk i Tolk. Des. 4. 1200 tunge am. b. + 1000 j. bomber Kassel, Mainz, Giessen og Soest. Ingen tysk jagermotstand. Store RAF styrker angriper Garmhausen i Ruhr, ialt 4000 all. fly mot tyske jernbaneknutepunkter bak fronten. Des. 5. 1000 tunge br. b. kastet om natten 3500 tonn bomber mot Karlsruhe og Weillbrunn, 400 tunge am. b. bomber ammunisjon og tankfabrikk i Berlin, 91 tyske j. skutt ned, 12 b. og 22 j. søvnes. Lancasters angriper uten tap Hamm og Soest. 2200 utfall taktiske styrker vestfronten. Gestap Command setter i brann 4 fartøyer utenfor Norskekysten. Des. 6. Støtt RAF styrker angriper om natten Soest og Ludwigshafen, 800 tunge am. b. + 800 j. angriper Lounawerke i farselung og trafikknett i Bielefeld.

Hjemmestyrkes kamp: Om etonen torsdag 30. nov. avla sabotører et besøk på Kværner bruk hvor 3 damdrums ble sprengt i filler. Disse drums som var laget av tinnetylke støtplate var viktige og uerstattelige. 2 av dem skulle leveres til det tyske firma M/S Nordag.

Mandag, 4. des. ved 17. tiden ble Jchs. Bjærkes Akkumulatorfabrikk og Industri-stasjon på Ankertervot delagt ved eksplosjonen. Sabotørene sprang dristig og hensynsfullt gaten før det smalt og ingen mennesker kom til skade. Sjøg kamp: Den meget krigsviktige bedrift, Arendal Smeltverk, Tydehavn, er nå for 3. gang satt ut av spill av sabotører som har delagt fabrikkens transformator. Første gang var i vinter, mens transformatorne iver var til reparasjon hos Per Kure sprang denne fabrikk i luften og nå står altså Arendal Smeltverk igjen uten strøm. Bedriften "rognor mod" å komme igjen igjen mai 1945.

I Bergen er det portforbud. Petroler har delagt en rekke transformatorer med den følge at skipsverftene og tyskeres utåthavn er strømløse. I Stavanger ble nytt en knyttfabrikk sprengt i luften og der er det også portforbud.

Den dårlige søvntilstand. Den tvangsavskutte befolkning fra Nord-Norge blir under gjennomreise i Oslo innkvartert på 11a skole. Området her er nærmest karakteriseres som fangelseshald. Hinder står vakt utenfor, vinduene i første etasje er dekket med lamper for at "fangerne" ikke skal kunne se ut, og fullstendig isolasjon blir opprettholdt for å hindre Oslos befolkning i å høre sannheten av de "raddede". Være ulykkelig landsmann fra nord får føle at de er bremt i "sikkerhet".

Svensk quislingpresse. Høsten fortsetter å bringe fascisist- og jøngvalser fra den svenske nazifrisse (f. eks. Högsposten og Folkets Dagblad), i den tro at det skal her noen høviske. Som et eksempel på denne pressens gehalt skal vi nevne resultatet av polititundersøkelser om Högsposten forhold. Den svenske Sveastkommendante, general Jung, forbyr i høst at dette blad ble utlagt i militærforlegninger, kontorer osv. (Dens naturligvis enkeltpersoner innenfor heran kunne sjonore på bladet så meget de lystet). Som grunn opp gav her at bladet tjente utenlandske interesser. Et injuriosøksmål fra blads side ble henlagt, mens derimot det svenske politit gransket dotsforhold nærere. Undersøkelsen, her i det følgende kjønngjeringer for dagen: 1) Högsposten har mottatt betydelige summer fra tyskerne; 2) det har fremkommet med "opinionsstyringer" på tysk bestilling; 3) dets Berlin-korrespondent er innsett av den tysk stat.

Grøsk tragedie.

I Hellas er man vitne til det samme sorgelige skuespill som i Belgia, med ure og sammenstøt mellom forskjellige grøske grupper, ja det er endog kommet til kamphandlinger mellom grøske friskar og britiske styrker som her grepet inn for å opprettholde ro og orden.

Den grøske uenighet har sin spesielle forhistorie. Motstandsgruppene organiserte og opererte i begynnelsen hver for seg, men ble etterhvert samlet i to hovedorganisasjoner, den ene ble kjent under navnet EDES (begynnelseshokstavene i de grøske ord som betyr "Hellas nasjonale frihetsarmé). Den samarbeidet med kongen og eksilregjeringen, og opptok delvis også tidligere tilhengere av Metaxas-diktaturet i sine rekker. Den annen hovedgruppe var politisk mer radikale og har hatt et ganske sterkt innslag av kommunister; den er kjent under navnet EAM ("grøske frihetsfront") og dannet i våres også en politisk komite for nasjonal frigjøring (PEET). Mens EDES holder på kongedømmet, er EAM republikansk. De to grupper kom ofte i strid med i mai ble det under ledelse av den grøske firsstminister, sosialisten Papandrou, holdt en konferanse i Libanon som kom til anighet om de politiske spørsmål, bl.a. ble det fastsett at folket i valg skulle få uttale seg om det ønsket kongedømmet gjeninnført eller ikke, og alle partigrupper ble stilt under felles militær overledelse. Ofta var imidlertid disse gruppene under disiplin, og også etter frigjøringen i høst, kom det til sammenstøt. Det førte til at regjeringen, her som i Belgia, krevde at friskerene skulle innlevere sine våpen og la seg innrullere i den regulære armé. Det er blitt møtt med motstand og de ytterliggende har proklameret generallstreik, samtidig som det er kommet til blodige sammenstøt mellom partigrupper og regjeringens politit eller britiske styrker.

Bakgrunnen for den spente situasjon og uenighetene er naturligvis først og fremst nådstilstanden i Hellas (som i Belgia). Tyskerne har gjennom mer enn tre år systematisk utplyndret landet slik at folk er døde av sult i hundretusener, og under rettetten i høst har de fremstallet ådelogelser som ikke gir herjingene i Finnmark noe etter. En forsynings utenfra med mat, klær og revarer kan komme i større målestikk, er forholdene derfor naturligvis meget vanskelige, og misryken er seg voldssomme utslag. Derfor kommer at Hellas i de siste år har i begynnelsen vært diktatorisk av "den sterke mann" Metaxas, slik at det alt på forhånd var lagret etskillig indrepolitisk konflikstoff og skant stor bitterhet blandt offrene for undertrykkelsen. Kongen hadde alliert seg med Metaxas, og det har svekket hans stilling sterkt, rent bortsett fra at striden mellom monarkister og republikanere alltid har vært meget skarp i Hellas helt siden første verdenskrig. Til dette kommer, som i Belgia, den opphetede atmosfære og den tilføyelighet til selvtekt som krig og motstandsbevegelse lett kan føre med seg.

Ivov som har rett i selve stridsspørsmålene er det ikke mulig for oss å avgjøre med det material som er for hånden. Det er mulig at det er radikale krefter som forsøker å operere bak sømlingsregjeringen og de britiske militærmyndigheter, og det er mulig at EAM-gruppene som nå reiser motstand er illojale krefter som forfølger politiske straffemål. Den alminnelige politiske stabilitet og ro som har vært i Hellas er vel heller ikke så stor som ønskelig i et land som Hellas. Men uansett dette og uansett et ansvar for vanskene i siste instans ligger hos de tyske undertrykkere og utsuget, er det trovisk at grøske patrioter og britiske soldater skal stå i linje sammen, og intet kan i den desperante forsyningsituasjon være mindre egnet til å rette på situasjonen enn en generallstreik. Ut fra militære hensyn er det klart at ro og orden må opprettholdes, og ut fra et demokratisk synspunkt er det en ting at visse grupper innenfor samfunnet frisker å true igjennom sine politiske mål ved hjelp av våpen mkt. Det er og blir volds-politikk, delaktig deltagelse i et land hvor det er gitt garantier for et spørsmål om statsformen og andre sentrale politiske spørsmål skal avgjøres ved valg innen 6 måneder etter frigjøringen - altså på den eneste måte som sinner seg at demokratisk ved stemmesedlen.

Fredsforberedelser.

Harde kamper står igjen; men krigen nærmer seg slutten. Nye problemer hopper seg opp og krever sin løsning. Under krigen har det vært vår plikt å yte motstand mot nazismen og "nyordningen". Nåsten alle våre krefter har gått med til å holde denne kampen gående og til å føre den til en lykkelig avslutning. Vi har tidligere pekt på at dette nødvendigvis har måttet føre på kreftene og at trofheten vil melde seg. Men vi har ikke lov til å slape av. I like høy grad som vi i Arene som har gått, har kjempet mot slaveriet og undertrykkelsen, må vi i tide fremover gå inn for skapende arbeid. Vi skal bygge og bo i dette landet, og meningen med kampen har vært å prøve å gjøre livet så lyst som mulig for den enkelte. De gamle forhold kommer ikke tilbake. Sunde, livsføre, mennesker ønsker det heller ikke slik. Vorden står ikke stille. Trass i krig og brutaltet får vi håpe at den higende lyst til å skape noe nytt og noe bedre har løvt videre i menneskene. - Vi har kjempet for demokrati, for selvbestemmelsesrett og folkestyre. Nå når seieren er sikket og demokratiet er båret, må vi arbeide for det.

Men hvorledes står vi rustet til å nytte ut folkestyret? I over 4 år har ikke folket hatt høve til å si sin mening. Det har ikke fått politisk trening. Mange nye årsklasser skal ved første valg være med å velge kommunestyre og stortingsmenn. Vi kan ikke se bort fra at av alle disse - som kommer til å få en stor innvirkning på valgresultatet - står mange uten grunnlag til å treffe sitt valg. Den gradvise opparbeidelse av politisk innsikt og kjennskap til politikk er blitt stanset. Slik har det vært i alle de andre okkuperte landene også, og har sikkert vært en medvirkende årsak til de overgangsvansker som er oppstått selv i gamle, utbygde demokratier som Belgia.

I disse Arene har enhver hatt mer enn nok med å stå imot alle nye angrep. Skolekampen, deportasjonen av lærere, kirkestriden, trusselen om ungdomstjeneste, boykotten av idretten, nedleggelsen av alle ungdomslag og en net foreningsliv og så til slutt kampen mot arbeidstjenesten og arbeidsinnsatsen, har tatt all tid og tenke hos ungdommen. Dertil har forberedelsene til sluttkampen krevet sin del av dagen. Og om det er blitt noe tid til overs skal man huske på at det ikke har vært møte- eller talefrihet her i landet under okkupasjonen. Prussen har vært censurert og ansatt, få bokor av verdi er kommet ut. Hvor skulle ungdommen få politisk skolering?

Skal vi i tide fremover få et virksomt og livskraftig folkestyre er det overmåte viktig at unge folk kommer med fra første stund. De er ikke bundet av fortiden, gamle partigrænser og programposter. Den ungdom som satte livet inn i 1940, og smilte røde til å gjøre det en gang til, gjør det uten tenke på partigrænser eller klasseinteresser. - Vi mener ikke derfor på noen måte at partigrænser skal falle. Partilivskynningene har båret svært meget for fremgangen i landet og vil utvilsomt fortsatt gjøre det. Her gjennomføres begynner en del nye og ønskelige og ulike meninger kommer fram. Det er en spore til å yte det beste. Her kan de unge komme til å belyse meget bare de har kunnskap og innsikt nok. Fordomsfritt kan de gi seg i kast med oppgaver som de eldre kanskje kvier seg for. Men skal de det må de skaffe seg viten om de problemer som skal og må løses. Derfor er det svært viktig at eldre og unge kommer sammen og skaffer seg all tilgjengelig kunnskap om samfunnsviktige problemer, at de drøfter disse med årlig vilje til forståelse og vilje til å nå ett mål. De eldre må tse støttende til. De har erfaringen og sikkert bedre tilgang på det stoff som trengs. Hvis viljen er god er det store muligheter for et godt resultat. For aldri har folk fra de forskjellige samfunnslag og på de forskjellige alderstrinn stått på så like fot. Dette skulle borge for allsidig belysning.

Et fullgodt resultat kan man kanskje ikke nå med de hjelpemidler som er for hånden. Man er først interessert i vekt og ordskiftet kommet igang, vil tiden mellom frigjøringen og de første valg gi høve til utfyllende kjennskap og en nyvurdning. Et meget fruktbringende middel til å skaffe seg selv og andre kunnskap er studiefestninger. Hvis, om bare, noen få rundt om i by og bygd kom sammen i et stille og på beste måte sette seg inn i de

problemer vi vet blir angrepet i livet som voksne, vilig å være vurdret. Vårt land skulle være et folkestyrt land, og et selvstyrt land etter atter bli. Men forutsetningen for selvstyre og folkestyre er kunnskap. Andsstyrke hos hver enkelt borger. For de har alle like mye å si i styret. Folkestyre i et land med dårlig folkeopplysning er en slett styreform. Forutsetningen for et godt folkestyre er derfor god folkeopplysning. Folkeopplysningen er fortsatt god i vårt land. Men man skal være oppmerksom på at ungdomsskolene dit ungdommen fra landet søker, for en stor del har vært stengt under krigen. Dette sammen med kneblingen av et åndsliv nødvendigvis har svøkket den politiske kunnskap blant folket. Den "nye" presse forsøker etter beste evne å bringe tilveie mest mulig av fakta uten vordning og skaffe oversikt over de strømninger som oppstår. Men de pressen når ikke så vidt som den burde og heller ikke blir opplysningsfyldige som ønskelig. Derfor er det påkrevet at flest mulig ofrer tid og krefter på å skaffe seg kunnskap selv og gi den videre til andre. Det er krav til alle at de nytter den tid de kan yte til å gjøre seg brukbar for det folkestyre som etter skal bringe vårt land langt fram i rekken demokratiske stater.

Engelske eksperimenter.

I et demokrati er det viktig at den enkelte har kunnskaper nok til å nytte de rettigheter forfatningen gir ham til å gjøre en individuell innsats i og for samfundet. Innen massebevegelsene er det for det meste skordene som trenger seg inn i den enkelte politiske bevissthet; disse skordene skaper solidaritet - og dermed slagkraft - fordi de som regel uttaler hele bevegelsens mest selvfulgellige krav og interesser. Men den enkelte politiske utvikling og dømmekraft blir ikke stimulert. En borger i et demokrati må ikke innstille seg på at hans politiske innsats bare består i å støtte på det parti som best ivaretar hans spesielle økonomiske og sosiale interesser i kamp mot andre samfundsgupper; han må også føle seg forpliktet til å se samfundet som en helhet, til å gå inn for samfundets sikkerhet og for sin egen.

Den opplysning og den trening i samfundsmessig tenkning som er forutsetningen for en slik innstilling, kan kanskje oppnås gjennom en opplæring av ungdommen ved hjelp av foreninger som arbeider med dette mål for øyet. Den svenske dosenten, Grata Hedén, har i sin bok "England spiller opp" skrevet det ungdomsarbeid som pågår i England nå. Det dreier seg om skoleretter, ungdomsarbeidsformidling o.l., men det mest bemerkelsesverdige er kanskje arbeidet med å opprette en frivillig ungdomstjeneste. Innen den sentrale opplæringsmyndigheten, Board of Education, ble det i 1939 organisert en egen ungdomsavdeling, "Youth Service". Det ble fra starten politert og det ikke var tale om å skape noen nasjonal ungdomsbewegelse etter tysk mønster, som organ for noen slags statspropaganda. Youth Service skulle bli gren av den alminnelige opplæringsmyndigheten, "hvis mål er å lære folk tenke selv, ikke å si dem hvilke meninger de skal ha". De lokale skoledirektorene fikk den oppgaven å organisere dette arbeidet rundt om i distriktene. Utgiftene bekostes dels av Board of Education, dels av kommunen. De uten yter staten direkte bidrag til de store ungdomsorganisasjonene. Arbeidet i de enkelte distrikter ledes av den lokale ungdomsleder som gjerne er først ansatt. Lederen søker å denne foreninger eller klubber hvor det ikke er noen før. Det sørges for lokaler, foreningssteders o.s.v. Slik skapes såkalte "ungdomssentre", hvor det blir arbeidet med musikk, skjønnlitteratur og faglitteratur, det blir holdt forelesninger med diskusjoner, men driver praktisk arbeid (lager sko f. eks.) og sport. Innen de enkelte foreninger er det spesielle "Service Groups" som forplikter seg til noen samfundsmessige tjenester en viss tid om uken. De hjelper til i hjemmene, står i kø for gull o.s.v. De som står knyttet til disse ungdomssentre er gjerne 15-20 år gamle.

I en diskusjonsgruppe var årsaken til krigen opp til behandling. De vanligste argumentet om kapitalismen som krigsårsak ble kastet fram. En ung fyr ytret at kilden var kapitalistisk. Diskusjonslederen skjøt inn: "Forsvar din påstand". - Det ble stille. Lederen fortsatte: "Hvis du kaster en påstand må du være beredt til å forsvare den". En enkel valedning i

diskusjonstrening. Men det har selvfølgelig ingen innskrenkning i yttringsfriheten. En gutt hevder at Englands politikk har vært omtrent like egoistisk og hensynsløs som Tysklands. Han blir straks snurt: "Hvorfor besøkte vi ikke de Syd-Irland, som gjør oss et meget skede?".

Selvstyre er et av hovedtrekkene i klubbens liv. De klubbene som til sammen danner et ungdomssentrum organiserer også gjerne et felles organ f. eks. et "parlament" og en "regjering" med representanter for de forskjellige virksomhetsgrupper innen ungdomssentret. Ungdomsråd, sammensatt av representanter fra de forskjellige ungdomsgrupper har også vært samlet til større møter. - Drivkraften i alt dette er nok for en stor del selve krigen med de store åndelige og fysiske krav den stiller også til ungdommen under uvanlig tid; men man har tro på at interessen innen foreningene vil holdes vedlike etter krigen, men tross at freden og gjenoppbygningen vil kunne danne et nytt og drivende grunnlag for virksomheten.

Man har ikke villt gjøre medlemskapet i disse klubbene obligatorisk. (50-60% av alle gutter i alderen 14-20 år er medlemmer). Dette kunne nok ha sine fordeler, men å innføre tvung ville være det samme som å "lode de unge inn på den veg som fører til en stille godtdraking av direktiver ovenfra, mens vårt mål er å gjøre hver og en av dem til aktive medarbeidere i et fritt samfund". - Det som således er gjort og gjøres i England for ungdommens trening i selvstendig tenkning og samfundsmessig ansvarsbevissthet virker som en god garanti for demokratets utvikling og levedyktighet.

Denmarks direktorat til å bli til okupasjonsrådet utgjør pr. 1. okt. 1944 næsten 4 millioner mennesker.

En samtale med Stalin.

(I "Det Beste" for november finner vi et intervju med Stalin av direktøren for US's handelskammer, Eric Johnston. Her følger et utdrag av intervjuet) "Varden vet for lite om Russland og forstår enn mindre", sier Johnston innledningsvis, "det var ønskelig at alle mennesker visste mer og forstod mer. Selv innrømmer jeg villig at jeg både vet og forstår for lite. Russland er så stort, så uansett, så fremmed. Dertil kommer at det russiske folket tenker på en annen måte enn vi. - For bare tilnærmet sett å kunne forstå Russland må man lære å forstå den mann som i ord og gjerning representerer Sovjetunionens folk, Josef Stalin. Han er i dette øyeblikk verdens viktigste mann og en av de få folk utenfor hans nærmeste omgivelser som et lite om ham. - Jeg tilbrakte næsten 3 timer sammen med Stalin i hans bibliotek i Krem. Audiansen var festsatt til kl. 9 om kvelden. På slaget 9 ble døren åpnet til forværelset hvor vi ventet og en offiser i den røde arméen tilkjennegav: "Marskalk Stalin ventor dere".

I ble ledsaget inn i et stort, ovalt rum. Langst borte i rummet oppdaget jeg to menn. Den ene kjente jeg alt. Det var Molotov, folkakommissar. Mannen til venstre for han var marskalk Stalin. Så jeg fell eller smilte han de vi gikk over gulvet. - Stalin er ledet enn han ser ut på alle billedene. Hans korte oppbruste hår er gråsprangt, og også de buskede øyebrynene og de tykke mustasjene har et stenk av sølv. Stalin er ikke lang - han når meg omtrent til knelippen. Han har korte ben, men brystkassen er kraftig. Uniformen han bærer var usædvanlig vellydd bortsett fra at årmene var så lange at de næsten nådde fingertuppene. - Vi ble forstilt og marsjallén gav meg et flakket håndtrykk. De stålgrå øynene gled over meg med et fort ferskende blick. Han gav beskjed om at jeg skulle plasseres lengst oppe på bordet, på et veldig bord. Selv gikk han med raske skritt rundt bordet og satt seg rett overfor meg. Gangen og de lange ermene fikk meg til å tenke på en bjørn som går på bakbein. - Med en gang Stalin hadde satt seg tok han en ferdiglyst sigarett på bordet og begynte å rulle på en stor hvit blekk. Under hjelp av en liten tegnet han ulver, piker, borgere og geometriske figurer. Mens et papir var fullt, begynte han på et nytt. Han så ikke på meg, men viet halv tiden tegningen en distrekt oppmerksomhet. En lotov dorfant stirret stivt på meg. Hans firkantede ansikt var utgrunndt som en indianerhøvding, de stirrende blå øynene slapp meg ikke et sekund,

de stod vidvåne som på en personsanduke.

Tusheten begynte å bli trykkende. Da ingen så noe fikk jeg vel begynne selv. Jeg begynte å snakke med å fremføre hilser til Stalin fra diverse personer i USA. "Spasiba" (takk), sa Stalin uten å avbryte tegningen. Han bad om å hilse tilbake. Deretter uttrykte jeg min taknemlighet for den elskverdige mottagelse jeg hadde fått i Sovjetunionen og la til at mine besøk ved forskjellige russiske industrier hadde vært både interessante og lærerike. Stalin satt og så på bordet og tegnet mekanisk, mens han avbrøt meg: "Hvorledes det? Amerikanske industrier er sikkert interessante." Jeg begynte å få en følelse av et samtalen ikke artet seg så ønskelig. "Kanskje fra russisk synspunkt", svarte jeg. "Men vi amerikanere synes det er interessant å konstatere hvilke framskritt dere har gjort. - Dere har til-egnet dere meget av vår teknikk, men sløser fremdeles med menneskekraften." I byene står folk i kø for å kjøpe mat. Det er et misbruk av menneskelig energi, som dere ikke har råd til. Dere må organisere distribusjonen bedre for å kunne prestere mer. - Stalin nikkte. "Jeg", sa han, "for å kunne organisere en distribusjon må man ha noe å distribuere". "Det kommer dere til å ha når krigen er slutt", svarte jeg. "Hvorledes det da det?" Han var begynt på en ny figur, men jeg kunne ikke finne ut hva det skulle bli av den. "Fordi produksjonen av forbruksvarer alltid stiger etter en krig", forklarte jeg. "...Med en lang fredsperiode etter denne krigen kan Russland innrette sin stadig stigende kapasitet på produksjon av forbruksvarer."

Stalin hadde skiftet stilling i stolen et par ganger, ja, jeg innbilte meg at jeg hadde hørt et lett suk, så jeg fant det best å bytte samtaleemne. (Johnston ytret at han var overbevist om at handelsforbindelsene mellom Russland og USA kom til å blomstre opp etter krigen). Fremdeles uten å se på meg, bemerket Stalin: "Kapitalistiske land rammes alltid av depresjon etter krig. Dere kommer til å få en depresjon etter denne krigen." "Ikke nødvendigvis", innvænte jeg. "Er vi bare klarvisste nok til å dra nytte av hva vi engang har lært, kan det kanskje vel handle at det ikke blir noen depresjon på lang tid (fallfall)". "Jeg uttalte meg ikke om tidspunktet", på- tokte marskalken. Han tok et nytt papir og begynte å tegne. - Jeg kastet et blick på hans siste kunstverk. Det så ut til å forestille en pikant en smørteilig forvreden stilling. "Marskalk Stalin", sa jeg, "hvorfor ser det ut som om den mannen der befinner seg i en forferdelig knipe. Det skal vel ikke forestille Miss America? De var så sikker på den depresjonen..." De ordet- ligg så han på meg, forluset og samtidig forskende. Og så plutselig smilte han, næsten genert. "Nei, jeg sitter bare og laker med blyntea, det jeg tegner forestiller ikke noe bestemt." "Kanskje ikke", sa jeg, "men De var så sikker på den depresjonen og den stekkers jenta så så ulykkelig ut at jeg var redd for at det var noen slags sammenheng." "Slett ikke", forsikret han, og å blyntea fra seg. Og nå brøtde smilet seg over hele ansiktet. "Får i tiden", sa han, "var jeg en glad og hyggelig fyr, men jeg begynner å bli gammel, og krigen og andre bakyminger har tungt på mine skuldre. Jeg må fatte beslutninger for hele Sovjetunionen."

Jeg bad ham amerikanske sigaretter. "Spasiba", sa han. "Jeg liker dem". Han tok en sigarett og tok flere dype drag før han gjenopptok samtalen. "Sovjetunionen setter stor pris på den hjelp vi har fått av USA under krigen. Maskinene, moten, flyene har vært til stor nytte. Og lastebilene har vi sett særskilt pris på. Det var takket fra de amerikanske lastebiler at vi kunne sette etter de retfærende tyskerne med sønn fart. Det russiske folket har den største æktelse og sympati for amerikanerne." "Vi amerikanere", ropliserte jeg, "buntrer russerne meget for deres haltværdige og salarrike kamp." - "Og vi på vår side", sa marskalken, "glæder oss over de alliertes framgangsrike invasjon i Europa. Deres landsetting av store trepmastyrker på en kyst befestet av fienden er en usædvanlig bemerkelsesverdig allfær- bedrift." - Johnston snakker igen om handelsforbindelsene. "Når krigen er slutt, blir det de forbruksvarer eller maskiner dere helst vil kjøpe? F. eks. tror jeg å ha forstått at dere har det vanskelig med lær. Vi lager skolebiller i USA. Hva vil dere helst importere: forskjellige sko eller lær og skolemaskiner?" - "Først og fremst vil vi importere maskiner og legg skole selv", svarte Stalin, "vi kommer til å trengte store mengder maskinell ut-

rustning etter krigen." Nå så han på meg hele tiden, blikket var våkent og oppmerksomt. Svarene kom med lav og uttrykksfull stemme. Han lot ikke et ord, grublet aldri på svaret. "Hvor meget tunge maskiner vil dere kjøpe fra USA?", spurte jeg. "Så meget som mulig", lo svaret, "det beror på hvor lange kreditter vi får. Og vi kommer til å betale punktlig for alt, på dagen etter bestemmelsene i kontrakten." - "Hvis vi leverer store mengder maskinell utrustning på lang kreditt", sa jeg, "hvor fort kommer dere til å kunne avslutte deres industrialiseringsprogram?" - "Det programmet", Stalin understreket sine ord med en håndbevegelse - "det blir aldri avsluttet. Vårt land er så vidstrakt - over 2 og 1/2 gang så stort som USA - våre behov er så store og våre tilganger så utnyttede at ingen kan forutse den dagen vi har nok av nåtting. - Vår første oppgave etter krigen blir å bygge opp igjen de ødelagte områdene. Høle byer er blitt utslettet. Og de fabrikker som er i gang nå, må forandres de også, fordi mye av det som har vært gjort før har vist seg å være gjort dårlig."

"Marskalk Stalin", sa jeg, "hvor lenge kommer det til å være for dere ikke bare eksportør av varer men også ferdige industriprodukter." "Ganske lenge", svarte Stalin. "Landets egne behov er så store. Sovjetunionen har aldri vært hissig på utenlandske markeder. Vi går frem etter det prinsippet å ikke utføre mer enn nødvendig for å trygge innførselen." Nå begynte det endelig å bli fort på kolvkastingen, nå svarte han fort og utførlig. "Nå, men hvorledes er det med den russiske stålindustrien?", spurte jeg. "Hvor mye produserte dere før krigen? Og nå? Og etter krigen?" Han slynget tall mot meg. "Før krigen produserte vi ca. 22 mill. tonn. Men en stor del av vår stålindustri er blitt ødelagt av tyskerne. I år kommer vi kanskje til å klare 12 mill. tonn. Etter krigen må vi opp i 60." "Og hva skal dere gjøre med så mye stål", spurte jeg, "eksportere noe av det?" "Nei, vi skal bygge ut vårt jernbanenett til det dobbelte, vi skal bygge broer, fabrikker og boliger. Og det kommer til å gå med uhørt med stål til gjenoppbygningsarbeidet i de krigsherjede områdene." - Jeg fortsatte å snakke om industrielle produksjonsproblemer. "I USA var", forklarte jeg, "produksjonen pr. mann pr. time steget med gjennomsnittlig 3% om året, og denne stadig økende produksjon (som skyldtes organisatoriske og arbeidstekniske framskritt) ble oppslukt av et folk hvis levestandard også befant seg i stadig stigning. - Det som er fyrsters luksus idag, er bondens behov i morgen", sa jeg. "Det var et godt ordspill", smilte marskalken. "Hos oss har folket mange behov og få muligheter til å tilfredsstille dem. Det er fremdeles dårlig stilling med produksjonen på mange områder." Han rystet på hodet. "F. eks. dere laget 5 mill. biler om året før krigen. Vi produserer noe mellom 350 og 400 000."

Samtalen gikk over på samarbeidet etter krigen. Johnston slo i en replikk: "Gjensidig forståelse mellom våre to land kan bety uendelig meget for å trygge verdensfreden. Det er nok sant at vi tiltemporvildt forskjellige sosiale og økonomiske systemer. Men derfor behøver det ikke oppstå noen uløselige konflikter mellom oss. Vi trives med vårt system. Dere trives med deres. - Dere må lære oss å kjenne bedre og vi må lære dere å kjenne bedre." "Det er så sant som det er sagt", nikkot Stalin. Johnston påpekte at det hindret opplysningstjenesten at de amerikanske journalistene i Moskva ikke fritt fikk reise omkring. Han spurte derfor om lov til å ta med seg 4 avismenn til de nye industrisentrerne i Ural. "Tja, hvorfor ikke", sa Stalin. "Det er det jeg får lov til å ta dem med?" "Javisst". "Mange takk, marskalk Stalin", sa jeg, "men jeg vet ikke sikkert om Molotov vil like det. Hans departement har nemlig ikke innvilget min begjæring ennå." Molotov, som hadde sittet og sett på meg, vendte blikket mot Stalin og sa fort og bestemt: "Jeg er alltid enig i marskalk Stalins beslutninger." Stalin la hodet på enot, og et stort smil bredte seg over ansiktet: "Mr. Johnston, De trodde vel ikke at folkekommissær Molotov ville opponere mot meg."

Stalin var vel underrettet om amerikanske forhold. Johnston fant til sin forbauselse at han leste amerikanske aviser i oversettelse. Han følte seg litt usikker m.h.t. hvilken politisk kurs USA ville holde etter krigen (intervjuet fant sted før Roosevelts gjerning). "Kan det tenkes et slikt et ikke ratifiserer overenskomstene etter krigen", spurte han, tydelig med

tenke på hva som inntraff etter forrige krig. "Jeg tror ikke noe president i USA vil gjenta Wilsons tabbe ved ikke å høre på senatet under fredsforhandlingene." - "Høyst interessent", sa Stalin. Etter et øyeblikk gjentok han: "Naturligvis er industri og handel avgjørende for vårt innbyrdes forhold etter krigen. Men politikken er like viktig. - Det er viktig å kunne regne med stabile politiske forhold når man legger planer for freden. I krigstid må utenrikspolitiske hensyn bli avgjørende overalt. Den innenriks politiske kursen får rotte seg etter krigens krav."

Johnston spurte om Stalin ville la seg fotografere sammen med ham. "Hvorfor ikke", sa Stalin. Johnston (republikkaner) sto på Stalins høyre side, demokrat Herring (USA's Moskva-ambassadør) stilte seg på hans venstre idet han sa: "Jeg formoder det er første gang De blir fotografert sammen med republikkaner og en demokrat." "Ja så sannlig", myste marskalken, "hvem kunne ha trodd noe slikt. Tenk bare - en kommunist blindeløddet mellom republikkanere og demokrater." Han ble plutselig alvorlig igjen. "En god ting har iallfall den dumme Hitler gjort - han har ført det russiske og det amerikanske folket nærmere hverandre. Vi må aldri la noe komme mellom oss igjen. Vi må arbeide sammen etter krigen." - Jeg sa at jeg gjerne ville komme tilbake etter krigen. "Jeg kan være død da", sa marskalken, "kom igjen før". "Å nei", repliserte jeg. "De er jo georgier, De lever nok i en evighet. Kom tilbake etter krigen da", sa han, "så skal vi vise dere hvor store framskritt vår industri har gjort." - Dens gang var det varme i håndtrykket hans. - Mens vi bilte fram på Moskvas mørklagte gater fulgte følelsen av den mannens nærvar meg. Hans barduse likoframhet, hans sans for humor hadde slått meg. Denne mannen var kaldt søklig og praktisk helt igjennom. Han likte ikke store ord og superlativer.

- 0 -

Norge i våre hjerter.
Den norske Journalisten "Gjörn Stallare" som oppholder seg i England, har vært en tur i Sverige og skildrer sine inntrykk. Han begynner slik: "Ivåres var jeg en tur opp i det svenske fjelllandet langs Kjølen, noen dagers ferie med ski på bene. Jeg ble sittende og pratet med en landsmann en solttermiddag, han hadde næsten 4 års opphold i Sverige bak seg. Han spurte om vi ikke skulle slå følge på langtur dagen etter, vi skulle sette kursen vestover, sa han. Fine fjell vestover."

Vi gikk vestover hele neste dag. Under en liten hvilopause pekte han på en knubbe mot på kartet, vi får klatre opp på den, sa han. En stund etter hadde vi den ruvende i halvveis langt framfor oss. - Blir det ikke vel drøyt?, spurte jeg. Vi sto og drakk vann av skistavtrinsene vid en ny utkollert påskebekk. Han så forundret på meg. Som om han oppdaget at vi visst ikke var helt på bålglengde likvel, og hadde trodd et vi var det.

- Vi kan se hjem fra toppen, sa han. - Jeg glo bak meg i sporet og la opp tingene som de var: for meg var det ikke så dødsens viktig å få et glimt av de langlente norske Kjølenfjellene, det var ikke så lenge siden jeg kom hjemmefra. For him var det en sult, og var det sann, fikk jeg hang på om det var aldri så langt. - Vi drakk litt vann fra en bekk før vi begynte å klatre. Han rakte med kartet og pekte: denne bekken kan du banna på kommer hjemmefra. Baka til freskt vann!

Så begynte vi å klyve for å komme så høyt at vi kunne se hjem.

- 0 -
Den norske forsvarssjefen, kronprins Olav holdt torsdag en tale hvor han bl.a. uttalte at alle våpenføre menn i Nord-Norge måtte møtsatte seg tvangs- evakueringen med alle midler. De måtte også så godt det lot seg gjøre prøve å hindre isolerte tyske ødelaggesgrupper i deres virksomhet. Til de organiserte norske hjemmestyrykene sa han: "Tiden er ennå ikke inne, men dagen er ikke langt unna".

- 0 -
Glem ikke de evakuerte fra Nord-Norge!! Du har sikkert en bukse å gi bort eller en genser, eller litt mat. Kanskje kan du skaffe noen av nordlendinger arbeid så de ikke faller i klærne på arbeidsfordelingen. Hjemmefrontens krav er ikke bare et man skal stå imot alle naziforsørgs- og mobiliseringsforsøk. Det kreves også et man hjelper alle gode nordmenn som er i nød. Har du gjort alt du kan? - 0 -

Pressen og kampen.

Det kan tenkes innvendt mot "Kronikken" at avisen legger så stor vekt på utenrikspolitiske forhold og behandler etterkrigsproblemer og ideologiske problemer såpass inngående at det kan bli lite spalteplass igjen til de givenhetene i Norge og til hjemmefrontens kamp fra dag til dag. Mange vil sikkert mene at nå når sluttkampen står for døren - for Nord-Norges vedkomende er sluttkampen alt begynt i og med den norske forsvarssjefens ordre til de våpenføre menn i denne landsdelen - må den "illegale" pressen ikke "flykte fra virkeligheten", men konsentrere seg om hovedoppgaven, som er å stimulere og oppfordre det norske folket til total og kompromissløs kamp hver dag - og hver time på dagen - mot tyskerne og quislingene. Den fri pressen må gå inn for dette mål - og bare for dette.

Vårt svar på disse tenkte innvendinger er: Man har vel rett til å kalle denne krigen for en ideologisk krig. Vi slåss for folkestyre med alt det denne styreformens innebærer, rettssikkerhet, ytringsfrihet, stemmerett, toleranse. Dette målet må vi aldri tapte av syne, ikke engang som soldater i fjerte skyttergraver, som flygere i brummende Spitfires, som sabotører under dristige aksjoner. - Vi føler ingen glede ved det å slåss; vi gjør det fordi det er nødvendig, fordi vi nå har måttet forsvare de demokratiske godene vi har fått gratis i årevis. Vi slåss fordi andre ellers hadde måttet gjøre det istedenfor oss. Og vi vil ikke skamme fløten av andres arbeid. Støtparten av det norske folket følger det som en udiskuterbar moralsk plikt å gjøre sitt ytterste i kampen mot undertrykkene. Hver enkelt har tenkt sin stilling samvittighetsfullt igjennom og vet hvor hen står - hvor han må stå.

Javel, men hva så med utenrikspolitikken - med etterkrigsproblemer? Det er vårt håp at behandlingen av disse forhold vil bidra til å gjøre det klart for leseren hva kampen gjelder og hva det kreves av akkurat ham. Ingen kan forhåpentligvis løse om de franske og jugoslaviske partisaners strålende innsatser, uten ytterligere å intensifisere treningen for sluttkampen her hjemme, ingen kan vel løse om de engelske kvinners slett i krigsfabrikkene uten å få et stikk i hjertet: "Arbeider jeg for dem, likesom de arbeider for meg?" Ingen kan vel løse om den polsk-russiske konflikt ellers om det tragiske Intermezzo i det befridde Italia uten å love seg selv alltid å Jenke seg etter andre, aldri å bli intolerant. Ingen, som studerer de utallige, mer eller mindre sosialistiske etterkrigsplaner, kan miste troen på den verden vi slåss for. "Kronikken" trekker ikke alltid konklusjonene av dette stoffet for vår egen kamp. Det er et tillitsvotum til leseren. Han må selv ustenselig spørre seg: Kan noe av det jeg leser nå, gjøre meg mer skikket til frigjøringskampen, eller kan det lære meg noe så jeg bedre kan fylle min plass i framtidens Norge? Selv må hver mann finne ut at han vil stå i forreste rekke i kampen for Norge.

Dette gjør ikke hjemmefrontledelsens paroler overflødige. Tvertimot. - De er ordene som dirigerer rakkene og legger slagkraft av dem, de bestemmer hvor vår ukuelige kampvilje skal settes inn. Det er grunn til å diskutere parolen med seg selv og finne ut om man med sitt kjønnskap til forholdene er enig i den ordene som er gitt, men en parole må alltid følges. De som gir den har den best mulige frivillige økonomiske-ovursikt. Disiplin er nødvendig i krig, likesom klar forståelse av hvorfor man slåss er det. Vår forvilje og vår tillit til ledelsen vil når tiden er inne være et godt grunnlag for raskt å nå målet: frigjøringen av Norge!

- 0 -
Sluttoppgjøret nærmer seg. Er du i form? Er ditt utstyr i orden? Hver dag som helst kan hjemmefrontledelsen proklamere folkestreik. Har du truffet de nødvendige forberedelser. Har du boksamlet til spobarna?

- 0 -

UKEN SOM GIKK (7. - 13. des.)

Vintereffensiven på vestfronten har nå pågått for full styrke i en måneds tid, og har særlig i Saar- og Alsace-området ført til betydningsfulle resultater. I Aachen-avsnittet har terrængvinningen vært mindre og kampene her helt ut fått praget av et oppslutningslag, og a. den stive forsvarsstrategi tyskerne har valt på denne front. De tyske tap blir under slike omstendigheter av større betydning enn terrængvinninger, som naturligvis først vil falle som en moden frukt i en senere utviklingsfase, og det er et resultat som det står respekt av når antallet av falne, sårede og fangne tyskerne i tidsrommet 8. - 30. nov. er 152 000, bortimot en fjerdedel av de tyske styrker i vest. Og det allferte trykk viser ingen tegn til å avta; tross noen dagers lokal avslapning på et eller annet sted eller avsnitt har tyskerne ikke fått ro, og uten kamppauser vil de ikke i det lange løp kunne opprettholde sin stridskraft i vest. Det er jo en enorm tapning de tyske styrker har vært utsatt for i det siste halve år; man regner at de siden invasjonen har tapt ialt ca. 3 mill. mann, derav halvparten i vest og sør, resten på østfronten.

Etter noen dagers avmøtting i kampene (formodentlig som følge av behov for omgrupperinger og krav om materieloppbehold) har stormen mot de tyske stillinger i Aachen-avsnittet satt inn igjen for fullt. Foreløpig er det 1. amerikanske armé, som holder sentralsektoren på denne front, som bærer angrepet hovedbyrden; men det er øket virksomhet også på 9. armés avsnitt nordenfor; det er sannsynlig at den vil bli kastet inn med full styrke hvis det lykkes 1. armé å tiltvinge seg et operativt gjennombrudd. Armégruppen står nå langs Roer-elva på en 30 km lang sammenhengende front - og det kjempes i Mercken, tyskernes siste bruhode på vestsiden. Linnich er ryddet og amerikanerne står bare 1 km fra det hårdnakket forsvarte, meget viktige knutepunkt Düren. Den 12. des. ble det meldt at de også hadde snitt inn et nytt stot mot denne by sørfra, fra Hürtgen-skogen.

I Saar-området har 3. amerikanske armé opprettet flere nye bruhoder mellom Wertzig og Saarautorn, og står nå 20 km øst for denne siste by. Saarbrücken ligger under intens artillerifild og kommer antagelig også til å dele Aachens skjebne. Også Zwickbrücken beskyttes av amerikansk artilleri. Mer oppsiktsvakkende er imidlertid de resultater 7. amerikanske armé har oppnådd der den opererer på Pattons høyre flanke i det nordlige Alsace. Det stot disse styrker i forrige uke satte inn i nord-nordøstlige retning førte mandag til erobringen av det viktige knutepunkt Haguenau; og herfra rykket de i løpet av et døgn 13 km mot nordvest og kjemper nå i Seltz, like ved Rhinen og den tyske grense. (Etter morgenmeldingene 12. des. er Seltz erobret og amerikanerne har nådd Rhinen her). Lengre nord rykker de mot Warth og Bitche; den siste by ligger også nær grensen. Det lator på denne måten til at hele det tyske forsvaret i Nord-Alsace er brutt sammen, og det åpner seg interessante perspektiver for den amerikanske ledelsen i denne sakter. Den 7. armé rykker nemlig nå med raske skritt fram mot Weissenburg-Arnheim, den klassiske innfallsport til Pfalz, og på Rhinlatten her åpner det seg mulig hater for bevegelige operasjoner i retning av Mannheim-Mainz. Sammenholdt med 3. armés operasjoner i Saar-avsnittet gir det bildet av en stort anlagt omfatningsbevegelse mot hele Pfalz mellom Mosel og Rhinen. Om amerikanerne her styrke nok til å gjennomføre den, gjenstår ennå å se; det vil bli avhengig av hvor store styrker tyskerne kan sette inn her etter å ha engasjert seg så sterkt i slaget mot Ruhr. Under alle omstendigheter er det skent en ny alvorlig trussel mot den tyske grense i nok et avsnitt; en så viktig by som Karlsruhe ligger ikke mer enn 25 km fra frontlinjen, og et nytt krav på de enstrengte tyske reserver vil gjøre seg gjallende.

I søraavsnittet har franskmennene bl.a. tatt Rheinw 20 km sør for Strassbourg, står 1/2 km fra Colmar og har ranset betydelige områder i Vogesene. Østfronten er fortsatt stille bortsett fra Ungarn, men her har til gjengjeld

utviklingen i det siste tatt en oppsiktvakende vanding. I sørvest har russerne nådd fram til den 70 km lange Balaton-sjøens sørbredd og truer sterkt det viktige knutepunkt Magyankizsa, som dessuten er Ungarns oljesen trum. Øst for Balaton står de 10 km fra Szekes Feharvar. De mest oppsiktsvekkende resultater oppnådde imidlertid Malinovskis 2. ukrainske armé ved ukoskiftet, da den brøt gjennom det tyske stillingssystem mellom Donau-kneet og den tsjekkosllovakiske grense ved et støt som over en 120 km bred front gikk 60 km inn og bl.a. førte til erobringen av byen Vac som ligger ved selve kneet. Herfra støter russerne dels fram mot vest langs Donau og forfølger de vilkende tyskerne som under inntrykket av flanketrusselen i sør vest faller tilbake mot Wienlinjen, dels har de svinget sørover og går mot Budapest. Etter alt å dømme er byens stilling håpløs etter sammenbruddet av nordflanken, som falt sammen med dype innhugg i de tyske stillinger øst og sør for byen, slik at den nå er omfattet fra tre kanter og ligger under voldsam artillerifild. Det kjempes alt i forstedene, og utviklingen har hatt skjebnesvangre konsekvenser for de ungarske troppers moral, de overgir seg nå i store avdelinger. At Budapestlinjen henholdes, er usannsynlig, både p.g.a. vekten i det direkte angrep og p.g.a. truslen om omfating fra sør og sørvest. Det kan tenkes at tyskerne vil forsøke å gjøre den til en pinnevinstilling og dermed et nytt Stalingrad, men tallfall later det til at de alt har oppgitt Pest, byen på østsiden av Donau. Baktrøpene kjemper ennå der, men tyskernes sprengning av broene over elva tyder på at tenken på et virkelig forsvar av Pest er oppgitt. Kampene i Ungarn har vært meget blodige, både ved Budapest og under de store panserslag på slettelandet sør for Balaton, hvor tyskerne har gjort heftige motangrep under sitt forsvar av veiene mot Østerrikes grense; deres tap går opp i 4000 menn om dagen, samme tall som for vestfronten i Øyeblikket.

Fra de andre fronter er det lite nytt av betydning å melde. Det gjelder både de nordlige avsnitt av østfronten, Balkan (hvor russerne og Titos styrker har hatt noen framgang nord for Beograd), Italia (hvor den britiske 8. armé nå står 11 km nord for Ravenna og har opprettet to bruhoder på nordbredden av Lamone-elva) og det fjerne Østen.

Situasjonen i Hellas har snarest utviklet seg til det verre. Den radikale, delvis kommunistiske motstandsorganisasjon EAM og dens militære avdelinger ELAS-styrkene kjemper fortsatt mot de britiske tropper, og situasjonen inntil engelskmennene kan få fram forsterkninger, er på mange steder truende. I Saloniki er streiken brutt ut igjen. Det er vanskelig på grunnlag av de opplysninger som foreligger å gjøre seg opp noen definitiv mening om stridsforholdene, men selve det faktum at det nå utkjempes blodige strider mellom grekere og britere er tragisk. Situasjonen ble behandlet i underhuset fredag, da Churchill nedgjorde for regjeringens politikk i Hellas og fikk tillitsvotum med 279 mot 30 stemmer (tskillige arbeidereparatirepresentanter unlot å stemme). Churchill gikk meget skarpt i rette med sine kritikere og med EAM. Englands mål var å gjenopprette demokratiet i Hellas, men det var ikke noe demokrati når et påbeholdt når og våpnete masser trenger inn i storbyen for å besette nøkkelstillinger for politikk og forvaltning i den hensikt å innføre et totalitært regime. ELAS hadde ferdige planer om å besette Athen og overta makten, og røttet seg ikke etter ordre fra samlingsregjeringen, hvor 6 EAM-ministre hadde hatt plass. Et påbeholdt med dødlige våpen i sine hender er ikke demokratisk. Demokratiet er ingen skjellig som kan plukkes opp på gaten av en mann med et maskingevær. - Regjeringens standpunkt har ikke fått utdelt i den engelske presse; selv et konservativt blad som Times tar sine reservasjoner, og Manchester Guardian (liberalt) angriper regjeringen.

Den nye italienske regjering er dannet av høyresinnisten Bonomi, den gamle ministerpresident. Den består av 5 liberale, 4 kristne demokrater, 4 kommunister og 3 sosialdemokrater.

Den nye polske regjering er dannet av Arciszewski som et samlingsministerium, men uten deltagelse av bondpartiet (Nikolajczyk parti). Hvordan den kommer til å stille seg til det russiske spørsmål er ennå ikke klart, men det later til at hverken russerne eller engelskmennene er syndelig begeistret for den.

Frankrike og Russland har etter de Gaulles besøk i Moskva sluttet en vennskaps- og støttepakt. Det er en meget naturlig allianse og betogner en gjenopptagelse av tradisjonell fransk som russisk utenrikspolitikk, med sikte på å holde Tyskland på plass. Formentlig vil avtalen bli supplert med en vestmakt eller fallfyll med en nærmere allianse mellom Frankrike og Russlands annen store allierte i Europa, England.

Tanner har trådt tilbake fra sin stilling i ledelsen for det finske sosialdemokratiske parti. Meningsbrytningene på partikongressen var meget sterke, men Tanners beslutning om ikke å stille seg til gjenvalg reddet partiet fra splittelse. Til formann ble valt Hillunen, som er en samende skikkelse; og J. partistyrete sitter nå tre representanter for Tanner-retningen og tre fra Fagerholm-Vuori-opposisjonen.

Krigen i lufta: De allierte flyangrep fra England har i de siste 14 dager hovedsakelig vært rettet mot Vest-Tysklands kommunikasjoner og det er grunn til å anta at den strategiske bombeoffensiv som helhet dermed er trådt inn i en ny fase. Mens hovedmålene tidligere først og fremst har vært de store industribyer og oljeanlegg, er det nå bare de siste som angripes jevnt. De rettes de tyngste slag mot kommunikasjonsnettene i vest, og målet er tydelig å lamme de tyske forsyningslinjer fram til vestfronten. Oppgaven er vanskelig og tar seg neppe gjennomføre på kort tid. Det tyske jernbanesystem i industridistriktene er høyt utviklet og Ruhr har Europas tøffeste jernbanenett. Engleskmennene vet av egen erfaring hvor lett reparasjoner kan os etter bombing av jernbaneanlegg, og planene for den nå innleide offensiv må derfor gå ut på å ramme de sentrale eller massebombingen kan bli mest effektiv. De allierte blir her nødt til å bruke andre metoder enn dem som ble anvendt ved bombingene av de franske jernbaner for D-dagen. Det vest-tyske jernbanenett er for det første meget tøffere enn det vestfranske, de mest er jernbanene i Tyskland meget bedre utstyrt med reparasjonsverksteder og skiftetokter, og de siste er plassert slik at de effektivt erstatter og komplotterer hinannen, som f. eks. Hamm og Soest. De vesttyske provinser er også særdeles godt utstyrt med kanaler og autostrader. Kanalene har vært viet spesiell oppmerksomhet av RLF (hvor er virkningene av bombingene temmelig varige), og Jærveidstrafikken søker de allierte å lamme med sin offensiv mot de tyske oljeanlegg. Hele verden spør nå: hvordan er Tysklands olje situasjon? I disse dager trekker de tyske armeer seg ut av sørvest- og nordøst-Ungarn og Hitler mister dermed sine siste naturlige kilder utenfor Jekvet. Han vil fra nå av være helt avhengig av Tysklands ubetydelige jordolieutvinning og den syntetiske produksjon. Under disse forhold vil bombeoffensiven mot oljeanleggene få en meget større betydning enn før. Luftwaffe og Jagerforsvar, den riktige flak-konsentrasjon og de store tyske arbeidsleire (for reparasjon etter angrepene) ved de syntetiske oljeanlegg viser hvor viktig deres produksjon nå er blitt for den fortsatte tyske krigføring.

Amerikanerne røttet mandag krigens største dagangrep mot Tyskland. 2400 maskiner deltok og 600 tonn bomber ble sluppet ned mot de viktige jernbanesentre, Frankfurt, Glessen og Hanau, 16,000 flymannskaper deltok i angrepet mer enn en hel gruppe-divisjon. Luftarmaden som gikk ut i fem bølger strøkte seg over 500 km og utflyvningen fra England tok 1 1/2 time. Luftwaffe viste seg ikke; Tapene var igjen minimale, 12 bombere og 2 jagere.

Det britiske luftdepartement har i denne uken offentliggjort en del interessante detaljer om V-2. Den strålelinjebombede rakettbombe som er utstyrt med 4 stabiliseringsfinner, er 16 meter lang og 2 meter i diameter. Totalvekten er 12 tonn, men sprengladningen veier bare 900 kg. V-2 startes fra en spesialkonstruksjon rett opp i lufta, men ved gyroskop andres denne bane til en bue. Rakettbomben går 100 km høyt og oppnår en fart av 4000 km i timen. Bomsaksjonsradius er nå en 300 km, d.v.s. at den tar 5 minutter fra Nederland til England. Det går med 18 tonn olje til starten av V-2 og videre utviklingen er så stor at startmannskapene må være plassert i god avstand fra rakettbomben. V-2 s drivmiddel skal være en blanding av flytende surstoff og alkohol. Tryksikkerheten er ikke særlig stor og den militære verdien derfor tvilsom. Det er også tegn som tyder på, sier de britiske myndigheter, at V-2 ble tatt i bruk før den var helt utakspartimentert. De britiske ofre for V-2-angrep var i november 716 drept og 1511 sårede. - På en inter-

pellasjon i Underhuset tirsdag, om britene som svar på V-2 ikke også ville ta og til hjelp av byen som Dresden og Godesburg, svart. Edon: "Det fins ingen sammenheng mellom hva tyskerne gjør mot oss og hva vi kan gjøre mot dem. Vi følger vårt prinsipp, hurtigst mulig å ødelegge Tysklands egne til å føre krig."

Ukens viktigste flyangrep: Des. 7. 1300 tunge br. bombere angriper om natten Leunawerke i Karsburg, jernbanestasjon i Osabrück og Giesse og mål i Berlin, 17 tyske fly skutt ned, 21 br. maskiner savnes. Des. 8. Mosquito nattangrep 2 tonn bomber Köln. Eskorterte tunge br. b. rettet 2 angrep mot synt. oljeanlegg og jernbanestasjon i Duisburg, 6 J. savnes. Stor innsats Mosquitos mot tyske posisjoner øst for Gallenkirchen. Fra Italia tunge olje b. om natten mot Wien. Superforts fra Salpan bomber Boninoyano. Des. 9. 400 tunge am. b. + 300 J. angriper jernbanestasjon og flyplasser ved Stuttgart, 1 tysk jager (Hawkins) viste seg og ble skutt ned, 4 b. savnes. Beaufighters setter 1 tysk handelskip i brann ved Norskokysten. Fra Italia angriper tunge olje b. Joraff, og skiftetokter i Rognosburg, Skodaværkene og jernbanestasjon i Villach. Des. 10. Mosquito nattangrep BerH. 500 tunge am. b. + 650 J. bomber jernbaneknutepunktene Koblenz og Bingen, 24 maskiner savnes. 1400 utflyvninger mot jernbanenett bak fronten i J. tellin Br. Adm. meldte at fly fra hangarskip har sett 15 tonn til tyske forsyningskip n.f. Høngsund. Des. 11. 1600 tunge am. b. + 800 J. kaster 6000 tonn bomber mot jernbanenett i Frankfurt, Glessen og Hanau; jagerjagernotstand, 11 flak, 12 b. + 2 J. tapt. Eskorterte Lancasters angriper bensolfabrikker og jernbanenett i Osterfeld, Duisburg-Heidfeld og Brückhaus, 1 fly tapt. Stor taktisk innsats vestfronten. Fra Italia angriper 500 tunge am. b. olje Joraff, 1. Wien og jernbanenett i Graz. Des. 12. 1250 tunge am. b. + 900 J. bomber synt. oljeanlegg Louna og jernbanenett i Hanau, Aschaffenberg og Darmstadt, ingen J. motstand med kolossal flak Louna; 9 b. + 9 J. savnes. Eskorterte Lancasters angriper ut på tap Witten i Ruhr. Fra Italia tunge am. b. mot synt. oljeanlegg, Blackhammer og industrifabrikk i Wien. Br. fly setter i brann 2 fartøyer utenfor Nordfjord. Des. 13. Krafito br. nattangrep mot Essen, Mosquitos mot Osabrück, nettens tap 13 maskiner. Am. fly senker ny konvoi på vei til Leyte, 10 skip av 11 senket eller skadet, store jap. mannskapstap, 50 jap. fly skutt ned, en tap 8 fly, 100 Superforts fra Salpan angriper Nagoya, Japans tredje største øy.

1000 "Grønne gensere".

5. des. delte 4 væpnede menn strikkemaskinene i Grøfs Trilokasfabrik Grønsh 18, Oslo. Sabotørerne tok med seg 1000 gensere og noen sakker garn. (Oppganger?). Fabrikken arbeidet 100% for D.W. Forsvinningsnummer.

Hercules konfeksjonsfabrikken, Oslo, fikk i formige uke besøk av vopde menn som tok med seg 1000 tyske kamflasjekapper. Utendørs søg noen av disse forsvent kamme sporløst.

Trykk-16.

6. des. ved 17.30-tiden ble Norsk Litografi Officin, Munchsgt. 5b, Oslo, pålagt ved eksplosjon. Trykkerelets maskiner var 4 dager i forveien rekvirert av tyskerne til trykking av korter.

Nytt kupp mot AT.

9. des. ble AT-leiren på Lillestrøm i hovedanført for Akershus Fylke angrepet. Mens de tilstedeværende AT ble kommandert ned i Kjelleren, hvor de ble passet på av to mann, tømte resten av avdelingen helt. Leiren for utstyr-klar; skole og kontorvisite - og kjørte det bort på flere lastebil-lar.

Norrefolkets kulturøvelser.

En sändngen driver die "Khrmacht tilspasattelse og domo/beringsøvelser i en rekke av Oslos offentlige bygninger og fabrikkbygging. Øvelsesmateriellet består bl.a. av halvballer og bensinkanner. Det er godt vi vet hva den siste olje skal brukes til.

Meddelelse fra Kirkefronten

Nazifisene har påbudd ofring i byens kirker i. Juledag til de evakuer te fra Finnmark. Vi vet jo at utv. av det som kommer inn i de denne måte

vil kunne de hjemskatte til gode. Derfor oppfordres hjemmefronten til å være klar over at i tillegg til det ikke en års til "de skadelidte i Nord-Norge", som det så smått heter, innsamlingen vil foregå på annen og sikrere måte.

Grafer ikke tyskerne å holde igjen den krigsviktige industri i Norge?

Den norske smelteløst har fra autoritative tysk hold fått beskjed om at den på grunn av den endrede situasjon og de vanskelige transportforhold med tonnesjoknapphet, ikke vil kunne få råstofftilførsler fra Tyskland de første 3 til 4 måneder framover. Samtidig er det gitt beskjed om at de råmaterialelærer nå har på lager, ikke må brukes uten at det foreligger "Verbrauchs-genehmigung". Disse bedrifter er avhengig av meget store råstoff tilførsler fra utlandet, vil dette bety at denne industri, som hører til Tysklands største industrigrupper og som vel har levet til tyskerne noen av de for dem viktigste produkt, sannsynligvis må stoppe i løpet av en måned eller to. Smelteløst omfatter bl.a. bedrifter som Norsk Elektrokemisk A/S, Bjelvetassan A/S, Norsk Aluminium Company A/S, Electric Furnace, Sejda, Christiania Spigerverk, Stavanger Elektro-Stålverk o.m.a.

Det må være et krav til Tysklands i alle disse bedrifter - og andre som ettervert på innstille driften - at den prøver å få arbeidene beskjeffige og med nytt arbeid, reparasjoner m.v. Bedriftene må heller ikke ut fra vanlige bedriftsøkonomiske synspunkter avskjedige sine funksjonærer og arbeidere, men så langt som overhodet mulig fortsatt utføre lønninger, og sikre de ansatte på best mulig måte. Det vil også bedriften ofte fattore kunne skaffe enn den enkelte arbeider. Den vinter vi går imot blir ikke lett, men står på i løst og brast klarer vi den.

En nordlending på en offentlig forening i Sverige skriver et brev etter at han har fått høre at han skal sendes nordover:

"Kjære JA går jeg bare og venter på å bli kalt tilbake til Tyskland. I går var jeg så utlæddig at jeg knapt kunne holde meg i ro. Etter 10 måneders trenig er vi endelig kommet dit et vi er blitt til noe som de røtter meg. Jeg sitter her og stiller meg med meg sjøl Det vil få vært et meget stort guffert dette. Jav!, om vi kanskje må vente noen uker enda så vet vi da at vi skal brukes til noe Jeg får jo trusler litt for innvil og jeg ikke hadde trodd så skrekkelig mye på det, så har jeg sagt at vi sikkert kom hjem til jul! For en jul skal det bli! Ja, jeg er sikker på at selv ikke 50 graders kulde klarer å ødelegge stemningen da ...

Der vil kanskje ikke finnes så meget igjen etter våre gjester. Av de små, vakkertjerna bygging hvor folk levte i ett med naturen, var gla når fisket var godt og sultet når det var dårlig in, vil det kanskje bare være ruiner og hager igjen. Det vil to artier å bygge opp igjen, men folket tar seg ikke brye av motgangen. Det stes at tyskerne er oss overlegne, men jeg vet at vi skal slå dem. Vi har noe å slåss for, vi vil slå dem i hurtighet, på skiløper vidde, i utholdenhet og ikke minst i moral. Måtte vi bare få lov til å komme så langt fram! Tenk at vi kanskje skal være der nord om ikke så lenge! Jeg kjennor hver krok der opp, og har reist med far, syklet på tur, gått i dagene på vidde. Naturen er karrig, folk er fattige, det er både og kaldt når polvinter setter inn over land, men der finnes likevel varme hvor en kommer ..."

Dyrere i fjere krig nå enn forrige gang.

Etter at de tyske tropper i grad er en materialkrig, fremgår med all ønskelig tydelighet at angrepet som er offentliggjort av et statistisk institutt i New York er riktig. Etter instituttets beregninger beløper de krigsforbrukene som de utfører seg til omkring 200,000,000,000 dollar om året. Her er ikke medregnet Kinas, Sydamerikas og de okkuperte lands krigsforbruk. Den sum som hvert land årlig koster ut for å holde krigsmaskineriet i gang, er - regnet i millioner dollar - tilnærmet denne: USA - 36,500, Tyskland - 36,000, Russland - 25,600, England - 25,000, Japan - 8,900, Okkuperte i Europa - 6,800. Som en sammenlikning kan nevnes at de samvirkende utgifter fra forrige verdenskrig, bemøntet fra krigens begynnelse til 6 måneder etter våpenstillstanden beløp seg til 210,935,000,000 dollar.

Fra fagforeningshald

har vi mottatt en orientering om gjenopprettingen av Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon etter krigen. Orienteringen er tatt inn fordi også alle andre organisasjoner og foreninger vil bli stillet overfor de samme spørsmålene: Hva skal vi gjøre med våre quislinger og våre stripete, hvorledes skal foreningen ledes inntil valg igjen kan avholdes, hvorledes skal vi stille oss til de "illegale" apparater som er bygget opp under krigen?

"Den norske fagorganisasjon bygget før krigen på et utstrakt demokrati. Medlemmene var sikret retten til å behandle og fatte beslutninger i alle saker som angikk organisasjonen. Det står seg selv at dette demokrati vil bli gjenopprettet snarest mulig etterat Norge er blitt befrikket. Om det uimiddelbare organisasjonsarbeid etter krigen ikke skal henge i løse luften, må det imidlertid forankres i de lover og beslutninger som var gjeldende før 9. april 1940 og de organisasjonsinstanser man da hadde må reorganiseres, dog slik at man oppnår en øyeblikkelig og aktiv medvirken - såvel den trakt som lokalt - av de "illegale" faglige utvalg som har vært i virksomhet under okkupasjonen. Man blir nødt til å etablere en rekke interimsordninger, som avløses etterhvert som organisasjonene kan konstituere seg etter gjeldende lover. Men også disse interimsordninger må såvidt mulig trefes av medlemmene, som gis adgang til å uttale sine meninger og øve sin innflytelse på alle saker.

Representanter for Den fri fagorganisasjon i Norge, og i Stockholm og London har utarbeidet et forslag til gjenreisning av fagbevegelsen, som hovedtrekkene går ut på følgende:

1. De lover og organisasjonsmessige beslutninger som var gjeldende før 9. april 1940 trer straks i kraft for hele fagorganisasjonen.

2. Personer som har vært medlemmer av Nasjonal Samling, Den norske Legion, Regiment Nordland eller andre nazistiske betonte organisasjoner skal straks utelukkes. I tilfelle av tvil avgjøres saken av sekretariatet eller høyere instanser i Landsorganisasjonen.

3. I de tilfeller hvor det er sett fram begrunnet anklage mot et medlem for å ha opptrådt som villig medskap for nazifiseringsarbeidet, eller om et medlem framfører på annen måte har stått på den norske fronten, kan vedkommende ikke ha tillitshverv eller delta i fagorganisasjonen før hans forhold er undersøkt og godkjent av sekretariatet. (For sekretariatet gjelder vedtak, skal vedk. fagforeningsstyre og/eller forbundsstyre gis høve til å uttale seg).

4. Alle medlemmer opprettholder de rettigheter i organisasjonen som de hadde 9. april 1940 med tillegg av rettigheter opparbeidet etter denne dato. Manglende kontingentinnbetaling under okkupasjonsperioden regnes ikke som avbrutt medlemskap.

5. Forat arbeidet med reorganiseringen av fagorganisasjonen hurtigst mulig kan komme igang, bør følgende ordning gjelle inntil vedk. organisasjon på lovlig måte anderledes bestemmer:

a). De personer som innhadd: tillitshverv i fagorganisasjonen, gjenopptar straks sin virksomhet.

b). De funksjonærer som var ansatt i fagorganisasjonen, kan gjenoppta sitt arbeid hvis de melder seg til tjeneste innen den tidsfrist som fastsettes.

c). Bestemmelser i litra a og b gjelder ikke personer som omhandles i punkt 2 og 3.

6. Tilstedeværende styremedlemmer i fagforeninger, verkstedklubber m.v. plikter straks å sammenkalle til ekstraordinær generalforsamling, hvor nødvendige suppleringer til eller nytt valg av styre foretas - Alle valg gjelder inntil ordinær generalforsamling kan holdes etter lovene.

7. Så snart fagforeningene i Oslo er rekonstruert etter bestemmelserne i punkt 6, sammenkaller de tilstedeværende medlemmer av forbundsstyret eller foretningsutvalget fellesmøte av styrene i fagforeningene, hvor det foretas de nødvendige suppleringsvalg til forbundsstyrene (foretningsutvalget). Valgene gjelder til førstkomende møte i landsstyret eller landsmøte i forbund som har landsstyre eller representantskap foretar dette det endelige valg av forbundsstyre og bestemmer tidspunkt for forbundets landsmøte.

Dette bør ikke holdes senere enn 8. april, etter reorganiseringens påbegynnelse.

8. I byer hvor de faglige distriktsorganisasjoner har sitt sete, sammenkaller de tilstedeværende medlemmer av foretningsutvalget fagforeningsstyrene til fellesmøter hvor nødvendige suppleringsvalg foretas.

9. Så snart forbundsstyrene er rekonstruert, sammenkaller de tilstedeværende medlemmer av sekretariatet til fellesmøte av alle forbundsstyrene hvor eventuelle suppleringsvalg foretas. Valgene gjelder til førstk. representantskapsmøte, som foretar valg av sekretariatet inntil førstk. kongress.

I punktene 10 og 11 appelleres til en effektiv og hurtig gjenreisning av A.F.L. - I særlige tilleggsforslag behandles foruten kontingentspørsmål, de "illegale" faglige utvalg. I den aller første overgangsperiode blir disse utvalg for LO, forbundene og distriktsorganisasjoner innkalt til de tilsvarende organisasjonsinstanser - forbundsstyrene o.s.v. De ha sete som rådgivende medlemmer, inntil nyvalg er foretatt.

Vårt referat av den tale den norske forsvarssjef Kronprins Olav holdt den dag 30/11 var litt snut i forrige nr. Vi gjengir derfor her hovedpunktene i talen: Kronprinsen begynte med å si at Norge igjen er krigsskueplass. Vår russiske allierte har slått fienden i Finland og norske styrker tar nå del i kampene. Under store forvirring av store transportvansker prøver tyskerne å trekke sine tropper sørover. I de nordligste fylker er våre landsmenn ofre for det tyske barbari. Norske borgere blir drevet med vold fra sine hjem, mens tyskerne brenner og ødelegger alt som kommer i deres vei. Norske myndigheter utenfor landet gjør sitt ytterste for å komme folkene til hjelp, men det er mange vansker å overvinne og det tar de verre tider H.L. har oppfordret befolkningen til å motsette seg deportasjonen, og i tilslutning til dette gir den norske overkommando disse direktiver til alle væpne menn i Nord-Norge:

1. Adlyd ikke fiendens evakueringssordre. Stikk dere bort når tvangsbeværingene er forstående. Gjør dere på sikre steder. Velg en leder og gjør hva dere kan for å reddo norske efendom.

2. Anrip fiendelige patruljer som blir tilbake for å ødelegge, med de aller dere når over.

3. Sett alt inn på å få slukket brander som fienden har satt på.

4. Er det ingen lovlig norske myndigheter på stedet, så sørg selv for å opprettholde ro og orden. Hjelp dem som trenger det mest og støtt opp de lovlige myndighetene når de kommer.

Det er ikke lett å si hvor fienden vil legge fronten i Nord-Norge, men overkommandoen er kjent med at tyskerne vil forsøke å føre store troppstyrker gjennom Norge til Tyskland. Den norske og den allierte o.k. sine planer ferdige og vil etterhvert sette dem i verk. De norske hjemmestykker har sin del i disse planer. Dere vet at allierte fly- og flåtestridskrefter opererer utenfor Norges kyst for å sperre den fiendtlige trafikk. Når vi finner at tiden er inne, vil vi også gi bestemte ordre om at hjemmestyrene skal bryte tyskernes forbindelselinjer inne i landet for at de skal bli henvist til å bruke sjøveien til retretten. Men det er F.O. som bestemmer når tidspunktet er inne og hvilke hjemmestykker som skal tre i funksjon. Vi skal gi klar beskjed gjennom de heimelige kanaler og da vil operasjonene vi ønsker bli utført som ledd i våre militære planer. Tiden er imidlertid ennå ikke inne for større aksjoner fra hjemmefrontstyrkene. Erfaringene har vist at valget av det rette tidspunkt, er det viktigste av alt for hjemmestyrenes suksess.

Væpne menn i hjemmestyrene! Fortsett treningen og gjør dere klar til oppgaven å frigjøre landet. Tiden er ennå ikke inne, men den kan ikke være langt borte.

Nord-Norge blir systematisk rasert av tyskerne. Idag kan vi sørg på bare ytter den nord-norske befolkningen en dårlig erstatning fra de brontegårdene, for de slektede husdyrene og for de sprongte dampskinkalene, som var drivkraftenes stolthet og som de hadde spinket og spart til i årevis. Idag kan - og må - vi bare etter fattig evne gi mat, klær eller arbeid. Etter krigen har vi større muligheter; de må Nord-Norge stå først på gjenreisningsprogrammet.

Den svenske arbeiderbevegelsens etterkrigsprogram

(Dette program, som er utarbeidet av en komité av finansminister Wigforss som ordfører, er formulert i 27 punkter. Vi tar ikke stilling til programmet - hadde plassen strukket til, ville vi ha offentliggjort alle de svenske partienes framlegg - men mener at våre lesere bør ha et visst kjenning til et så viktig dokument, som viser hvilke punkter den politiske debatt konsentrerer seg om i et nøktralt land. I Norge kan situasjonen bli meget anderledes, hvis tyskerne fortsetter som de har begynt i Nord-Norge. - Endel av komiteens supplerende bemerkninger er føyet til i parentes).

1. Full beskjeftigelse. - Hele folket i arbeid er det første målet for vår økonomiske politikk. Pengevesen og offentlige finanser, pris- og lønns politikk, privat og offentlig virksomhet - alt skal tjene til å skaffe arbeidskraft og produksjonsmidler full beskjeftigelse.

1. Prisstigning forhindres. Ved bedre varetillførsel bør prisene synke. EE prisfall får ikke gå så langt at det skaper depresjon innen næringslivet. (Etter krigen får det ikke slippes løs noen spekulasjon som kan føre til inflasjonsartede prisstigning med etterfølgende økonomisk tilbakeslag. Heller ikke noe panikkartet prisfall som skaper depresjon. Ønskelig er derimot en prissenkning p.g.a. rikeligere og billigere varetillførsel).

2. Næringslivets bestrevelser for å opprettholde og øke beskjeftigelsen søndernes under statens ledelse. - (Hvis også i framtiden den økonomiske utvikling kommer til å gjennomgå kriser og nedgang, betyr dette for arbeiderne perioder av massearbeidsløshet og for bedriftsherrene mindre fortjenste. Alle taper på at virksomheten blir mindre og at kapitalen ikke settes inn i å helde produksjonen i full gang. Statens økonomiske makt bør derfor i alles interesse settes inn på å gi næringslivet den støtte som kreves for å opprettholde en varig og stabil høykonjunktur. Inntektene i samfunnet må gjøres så høye og så sikre at etterspørselen ikke svikter. For å stimulere foretaksomheten må tentonivået holdes så høyt som mulig).

3. Industriens eksportmuligheter må fullt utnyttas. Eksportkreditt under statens medvirking. For småindustrien åpnes veier til fremmede markeder. Importen av nødvendige råvarer trygges gjennom handelspolitikken. - (For å få full beskjeftigelse må vi ha stor eksport. Men mange land med store gjenoppbygningsbehov kommer til å mangla kjøpekraft. Derfor må den svenske eksport delvis skje mot langtidskreditt. Da blir statsmedvirking sannsynligvis nødvendig. Disse eksportkreditter motiveres også av vårt ønske om å medvirke i det internasjonale gjenoppbygningsarbeidet).

4. Boligbygging etter en langsiktig plan for å heve vår levestandard. - (Boligbyggingen er en nøkkeldindustri. Det var for en stor del takket være dens oppsving at vi før krigen hadde mindre arbeidsløshet enn mange andre land. Vil vi i framtiden ha full beskjeftigelse, må vi bygge ennå mer, og fremst må vi fort gjøre kal på boligviden. Ingen familie med barn må bare ha ett rum. Også landhusholdninger må få centralvarme, elektrisitet og andre bekvemligheter. Vi må bygge forsamlingslokaler, daghjem for barn)

5. Billig masseproduksjon av gode forbruksvarer. - (Ingen produksjonsressurser bør få stå utnyttet innen forbrukvarerindustrien, så lenge mange hjem ennå her utilstrekkelig med møbler, husgeråd, klær og sko. Gjennom statsbestillinger eller avsetningsavtaler bør produksjonen av slike varer opprettholdes og økes).

6. Forbedringsarbeid for jordbruket, skogbruket og fisket. - (Statsstøtte til jordbruket kommer framdeles til å være nødvendig for å heve levestandarden for de dårligst stilt gruppen innen jordbruksbefolkningen. Støtten bør delvis ta form av lån og understøttelse til slik utrustning som kan effektivisere produksjonen eller som kan lette hjemmearbeidet).

7. Offentlige arbeider økes ved minsket beskjeftigelse i næringslivet. - (Det fins mange umiddelbart nyttige og ønskelige arbeider, veier, havner, dobbeltspor, kraftverk og elektrisifiseringer, videre skoler, sykehus m.v.)

8. Effektiv arbeidsformidling og "orskning". Bedre yrkesutdanning og yrkesveiledning. Mer arbeid til delvis arbeidsføre. - (Under omstillingen til fredsproduksjon vil etterspørselen etter arbeid minke på mange områder, men øke på andre. En stor del av arbeidsløsheten kan da forebygges ved å lette overflytningen. Arbeidsformidlingen bør derfor utbygges ytterligere.

re. - I framtiden må gjøres meget mer enn nå for å forberede ungdommen for arbeidslivet gjennom yrkesutdanning og yrkesveiledning. Valget av yrke må kunne skje fritt og på forskjellige grunner og ikke bestemmes av tilfeldighet eller økonomi.)

11. Rettferdig fordeling og høyere levestandard. - (Full beskjeftigelse er i seg selv ett mål fordi den gir alle mulighet til å føle seg som nyttige samfunnsmedlemmer. Full beskjeftigelse betyr også at produksjonen øker og dermed muligheten for ved en rimelig fordeling å skape høyere levestandard.

Vårt krav strekker seg fra høyere real lønner helt til en vesentlig utjevning og demokratisering av borgernes økonomiske, sosiale og kulturelle vilkår.

9. Forhøyelse av real lønn og andre realinntekter for folkets brede lag. - (Industriarbeidere og andre, som har fått ufullstendig kompensasjon for prisstigningen under krigen, må få tilbake real lønnsnivået fra 1939. Den fortsatte produksjonsstigning må føre til ytterligere forhøyelse av levestandarden for de brede lag.)

10. Soldatisk lønnspolitikk. Lik inntekt for lik prestasjon, både ved jobb foring mellom jordbruk og andre næringsgrener og mellom menn og kvinner. - (De dårligst stilt grupper av jordbruksarbeidere, likesom land- og skogsarbeidere og fiskere, må få en stilling likverdig med de øvrige arbeidere).

11. Sikkerhet mot et inntektstap eller bort. Arbeidsledighetsforsikring og sykkeforsikring gjøres allment obligatoriske. Hjelpetilskudd pr. dag økes så det blir tilstrekkelig til livsoppholdet. Folkpensjonene forbedres.

12. Bedre yrkeshygiene. Mer effektiv beskyttelse mot smittsomme og utrykstilfeller i arbeidet. (Yrkesinspeksjonen utvides).

13. Kortere arbeidstid, i første omgang i mer anstrengende beskjeftigelse. (Innen visse anstrengende yrker turde en høyere arbeidstid kunne nås med kortere arbeidsuke. - Når levestandarden stiger kan også andre arbeidere føle trang til å ta ut en del av denne standardforbedringen som kortere arbeidsgang og lengre ferie).

14. Virksomme foranstaltninger for å bedre folkehelsen. - (Arbeidskraften er den viktigste produktive tilgang. Det lønner seg derfor å investere store beløp i arbeidet på å bedre folkehelsen. Det kreves ikke våre sosialforsikring, boligpolitikk, gratis skolematlister osv. men også utvidet folketannpleie, forebygginge mors- og barnehjelp o.s.v.).

15. Utjevning av barneskostningene ved sosialpolitiske fordelte for familjene. Lettelser i hjemmearbeidet ved daghjem, barnhaver, sosial hjemmehjelp og arbeidssparende utrustning i hjemmene. - (Et større hjemmetallet er desto lavere blir levestandarden. Det skaper et motiv for barnefattigdom eller barnløshet, som kan lede til en stadig fortsatt folkefinskning. Barna må vokse opp under tilfredsstillende forhold)

16. Like utdanningsmuligheter for all ungdom, uavhengig av foreldrenes inntekt og bosted. - (Et riktig demokrati, som arbeider effektivt, krever en høyere utdanningsgrad enn den folkeskolen nå gir. Undervisningen må forbedres og den obligatoriske skoletiden forlenges. Dessuten må all teorisk og praktisk undervisning utover folkeskolen kobles fra økonomiske hindringer)

17. Likeverdig levestandard og utjevning av klassekillene. - (En politikk som søker å erstatte minepartiets privilegier med en likeverdig stilling for alle borgere, kan fremmes på forskj. måte. Enten utjevningspolitikken tar form av solidarisk lønnspolitikk, av nærings- eller sosialpolitikk, undervisnings- eller skolepolitikk, så den ta hensyn både til det ønskelige i en øket likhet og sterkere solidaritetsfølelse mellom borgere og til behovet for å lokke frem den enkelte beste innsatser "åven med utsikt til en høyere økonomisk erstatning". - Det er grunn til å tro at en politikk som prøver å varde dyktige menneskers energi og foretaksomhet, en vel forenlig med bestrevelsene etter en vesentlig utjevning av borgernes inntekter.)

111. Større effektivitet og mer demokrati innen næringslivet. - Full beskjeftigelse og rettferdig fordeling er ikke nok. Innen næringslivet må de krefter styrkes som stræver mot en mer effektiv anvendelse av samfunnets produktive tilganger. Samtidig vokser borgernes krav om øket innflytelse over den øk. organisasjon som de er avhengige av. Disse mål er ikke uforenlige. Produksjonen kan bli mer effektiv hvis tidligere bundne krefter frigjøres ved et stadig flere av de arbeidende blir seg sitt ansvar og sin innflytelse

Mappe 95
 Ekspl. 38 A.
 Dato 21. 12. 44.
 A - 15086/45.
 Lnr. 6207

bevisst. Borgernes felles bestemmelsesrett over den øk. organisasjonen skal ikke legge bånd på den enkeltes foretaksmohet. Den skal tvortimot delvis brukes for å gjeninnføre fri foretaksmohet der monopolistiske sammenlutninger i begrensede interesser tjeneste legger hindringer i veien for konkurransen.

18. Samfunnsmessig planering av investeringsvirksomheten. - (Høle kredittgivning ordnes fra samfunnsmessige synspunkter slik at produksjonen planmessig utvikles etter behovene og alle produktive ressurser utnyttes fullstendig og effektivt. Forsikringsvesenet "forståelig" for å få økt kontroll over kapitalmarkedet; investeringsvirksomheten i store trekk ledes av ett offentlig samarbeidsorgan, som representerer statlig, privat og kooperativ foretaksmohet).

19. Utenrikshandelen under samfunnets ledelse. Svensk medvirkning i internasjonal økonomisk samarbeid. - (Både våre eksport- og import-interesser kan i mange tilfeller bli tatt bedre vare på hvis de "foretrædes" på en mer enhetlig måte enn før krigen. - Vi bør forsøke å få istand ett intimere økonomisk samarbeid mellom landene i Norden, bl.a. ved å virke for spesialisering og arbeidsfordeling og et felles nordisk arbeidsmarked, samt gjennom å prøve å samordne eksport- og importpolitikken i de tilfeller da Nordens land eksporterer og importerer de samme slags varer.)

20. Stabilisering og rasjonalisering av byggevirksomheten. Tomtejorden og Telegårdene i byene overføres etterhvert i kommunal eie.

21. Rasjonalisering av jordbruket. En jordreform som går ut på at uttilstrekkelige jordbruk forandres til fullt bærekraftige jordbruk.

22. Rasjonalisering av hjemmarbeidet under samfunnets medvirkning.

23. Støtte til allmenntilgjengelig produksjon eller sosialisering på områder hvor privat virksomhet fører til misbruk eller monopol.

24. Kartellavtaler og lign. prisavtaler gjøres offentlige. /pen redogjørelse for sammenhengen mellom fortjeneste, priser og omkostninger.

25. Øket støtte til teknisk-økonomisk forskning.

26. Forbruksvarene under offentlig kvalitetskontroll. Spredning av objektive varekennskap. - (Hva borgerne kjøper bestemmes for en stor del av reklamene. Den gir nok ofte en del verdifulle opplysninger, men disse opplysninger er ufullstendige og partiske. Varene bør derfor stilles under en mer effektiv offentlig kvalitetskontroll).

27. Øket innflytelse for arbeidene over ledelsen av produksjonen. - (Det gjelder å skape en øket interesse for produksjonen hos arbeidere og funksjonærer. Dette forutsetter at de får kjennskap til de tekniske og økonomiske driftsproblemene, at de blir medansvarlige for ledelsen og at de får sikkerhet for at tekniske og øk. framskritt i produksjonen blir til nytte også for dem.

Komiteen står til slutt et den ikke er blind for den rolle et ubeskåret fritt initiativ har spillet, når det har gjeldt å utnytte naturen, vitenskapen, teknikken og menneskenes arbeidskraft for å øke produksjonen. Men den tror det er mulig i høyere grad enn før å ta menneskenes foretaksmohet og initiativ i samfunnets tjeneste. - 0 -

Fra "Kommunalnytt" saksr vi: Når noen blir arrestert er det en selvfølge at ingen som ennå er fri, gir seg av med å framkaste eller lansere hypoteser om årsakene til en fengsling. - For dem som måtte vite noe, er det en soleklar plikt å beholde sin viten for seg selv, og de som intet vet må spare sin skarpsindighet til bedre formål enn direkte å skade den arrestertes sak ved å gi politiet impulser gjennom utdige snakk. La altså ikke arrestasjonen være signalet til gjettakninger og heller ikke til nasjonal reklame for arrestanten, men til fakktagelse av ennå mer absolutt taus het. - Den som har særlige vanskeligheter med å styre sin tunge bør tenke seg i den arrestertes sted! - 0 -

Forsiktig! Bernt Somdalen, ansatt i tysk sipo er en farlig provokatør med de "illogale" avisar som sitt spesielle virkefelt. Han er født 1.7.17, er høy og slank, skarpskåret ansikt og glett hår. Opptrer under dekknavn bl.a. Bjarne Sommer. Bodde tidligere i Vellivn., har mon antas nå å bo i Sarsgt. 6 eller 80, Oslo. - 0 -

En apell.

Vi her mettatt følgende:
 "De årene vi har levet under tysk okkupasjon har vært fulle av lidelser og sorg. Men midt i ulykken har vi opplevet noe som glæder og varmer. Vi har sett så mange eksempler på menneskelig storhet. Folk, som kanskje ingen tenkte på, har gjort en innsats som må gi oss tro på menneskeheten. Tross alle tidens redsler. De hadde så liten trang til å være "helter" de fleste av dem; men de ble virkelig helter. Før var de kanskje aldri kjent som modige, men kjærligheten til landet og menneskene gav dem mot til å forsvare det som barbarene kom for å ødelegge. Gang på gang har fredelige mennesker - som trodde på en fredelig verden - vist hvor meget de hadde å forsvare. I sin kamp har de vist alt vi trenger å se for å tro på fremtiden og livet.

I kampen for frid og frilhet har forsvarene - tross lidelser og slit - kanskje på en måte hatt det lett. Det er lett å kjempe kompromissløst for det man er glad i: I 1940 og 1941, da det så aller mørkest ut, var vi fallne på ett vis lykkelige mennesker. Aldri før hadde vi visst så sikkert hva vi var glad i, aldri før hadde vi sett så klart hva frilhet og humanitet betød - hva menneskekjærlighet betød - i motsetning til barbari og grusomhet. Det falt selvfølgelig å velge kampen - alt vi levet for var truet. Idag er det blitt tyngere å leve enn i de første krigsårene. Det skyldes ikke bare at terroren er skjerpet og lidelsene blitt frykteligere. Det skyldes også at vi ikke lenger slåss med ryggen mot veggen. Idag er vi sikre på seieren, den mer er vi også blitt mer engstelige for fremtiden. Vi er blitt mer "realistiske" i vårt syn på utviklingen, vi har kanskje ikke lenger den naive tro som hjalp oss gjennom nattens mørkeste timer. Den idealisme, som preget de allierte så sterkt da nazismen var ovonpå, synes svakere. Men man skal ikke overvurdere disse tendensene. Holder vi motet oppe - tross tretthet og savn skal vi klare alt. Da skal vi utnytte den sjans vi har fått til å rydde bort krig og fattigdom fra fremtidens arena.

Nå skal vi bygge opp den verden, vi i disse årene har ofret så meget for. Det kommer til å gå hvis alle de sunde og ufanatiske menneskene, som ble frilhetens forsvarene i denne tiden, ikke gir opp når freden kommer. Og etter krigen blir deres innsats avgjørende. - Den, som har latt for å se flere sider av en sak, har gjerne vanskelig for å fatte beslutninger og ta standpunkt. Han for ikke uten videre parti fordi han vet at det kan være rett på begge sider. Han kan tvile lenge. Men når han tilslutt tar parti, da står han også fast. Bak hans oppfatning ligger tvil og prøvelser. Når han så beslutter seg, vet han hva han går inn for. Da kan han sette alt inn. De tolerante og ufanatiske engelskmennene, f. eks., har ikke så lett for å ta standpunkt med en gang. Men når de tilslutt forstår hva de må gjøre, er de ubøyelige som ingen andre. "Du kan lede en engelskmann langt", heter det. "Men du kan ikke drive ham en tommel mot hans vilje". Slike typer har det vært mange av blant våre tapreste menn og kvinner i denne tiden. Når disse mennesker står ansikt til ansikt med nazismen, vet de hva de har å gjøre. Det fins bare en vei.

Når freden kommer, risikerer vi at disse menneskene igjen kommer til å stå utenfor fordi de er beskjedne og ikke alltid så sikre på egen ufeilbarhet. Men husk det - du som er slik - det er nattopp dag verden har bruk for. Det er du som mer enn noen annen, kan redde politikken fra å bli kynisk og "realistisk". Det er din selvkritikk og idealisme som trengs blandt de rutinerne yrkespolitikkerne. - Under krigen har du kjempet tappert og trofast. Husk at din innsats er like nødvendig når freden kommer. Da skal du ikke la deg skremme til passivitet. Du skal ikke overlate veiplassen til dem som alltid er sikre, til dem som liker å drive politikk. Politikken er også din sak. Praktisk politikk er å lede samfunnets utvikling, og denne utvikling angår deg i høyeste grad. Det gjelder den verden som du og dine barn skal leve i - den verden som du nå i flere år har kjempet for. Det er din demokratiske plikt å gjøre ditt syn gjellende. - De er de kritiske, objektive og ufanatiske menneskene som kan skape en ny og bedre verden. Det er deres toleranse som kan hindre nye forfølgelser - som kan garantere frilhet. Krigen har vist at slike mennesker også står ubøyelig fast når stormen kommer.

...ver nær ved nederlaget. Vi strakk ikke til, da vi revet under slaget niende april. Frilhet bærer med sig strenge, nådeløse krav, og vi spurte litt for lange: "Hvor blir hjelpen av?"

Hver av oss ble valgt å være landet, dag for dag. Vi er frilhet, vi er årv. vi er nederlag. Har vi følt det kravets smerte ved å gi sig her, som et svord igjennom hjertet, ble vi frie menn.

Flyverne i himmelrummet, menn på dørk og dekk, fangene som venter, stumme, på å fåros vakk, Landets ukjente soldater Stolte kan vi si: Vi har fått som kamrater bedre menn enn vi.

Den vår frilhet er et bilde bare av oss selv; stanses i vårt sinn dens kilde, er vi dømt til trett. Vi har lært det: Skal vi leve ensomme og fri, skjor det ikke ved å kreve, bare ved å gi.

Står vi under skjebnens øde onsom med vår trost, kommer lovende og døde for å hjelpe oss - de som gikk fra liv og lykke, de som da det gjeldt, orket intet røgnestykke, men befolte alt.

Skammens natt tar aldri ende uten ved vår tid, vi skal brenne og forbrenne så en dag blir til. Fra vårt hjerte, fra vår panne skal på veien hjem, stå et lyskjær over landet, når det stiger frem.

Hordahl Grøeg

Drømmen om freden.

Et håp brast. Det ble ikke fred til jul.

Og mange har i den senere tid sikkert sagt seg selv ikke uten en viss angstelse i sinnet: Hva slags fred blir det? - når den engang kommer. De har lest om indrepolitisk uro, je våpnete konflikter, i befrikkede land. - Er dette freden?

De tenker ikke bare på de ulykkelige land, langt borte, de tenker også på vårt eget land, på den dag, fredsklokkene skal ringe herhjemme. Bli det for et enig og for befrielsen lykkelig folk at klokken kommer til å ringe. Vil folket stå enig sammen til landet er gjenreist og vi kan begynne å bygge det nye fri Norge for vår etterstelekt eller om president Roosevelt har sagt det: fritt for frykt, fritt for undertrykkelse og fritt for nød, i en verden fri for krigstrusselen? Skal den dagen freden er vår, bli som en riktig strålende og borusende 17. mai - med hundre tusen norske flagg som smeller i vinden og med en jublende befolkning som hylder vår hjemvordende kong og regjering og stridsstyrkene ute og hjemme?

Det hadde de troudt mange som har ofret og lidd for befrielsen. Slik hadde de drømt drømmen om freden. Det var ikke julebudskapet de hadde ventet.

Har da også dette håpet om freden bristet? - Var det bare en drøm? - Nei, ikke bare. Men vi trodde at alt med en gang skulle ordne seg til det beste for våre allierte og for oss selv. Vi hadde ikke innsett nok til å bedømme om forutsetningene for en slik fred var tilstede, i hvert enkelt land. Frihet og demokrati som for oss var selvfølgelig, eksisterte ikke på samme måte og i samme grad i Hellas, ja ikke engang i Belgia og Frankrike. Hellas var i realiteten et diktatur da det kom under den tyske stavel. Der har det ikke vært noen politisk frihet etter våre begreper. Det greske folk har ikke hatt samme erfaring som oss. Det har lært at de som har sittet med den politiske makten og kommandert politi og hær, også har hatt de beste valgslansene. Derfor har revolusjoner og statskupp inngitt i landets politiske praksis, som hverken utankelige eller sjeldne midler for opposisjonens - eller opposisjonens. Med denne erfaring er det forståelig at det i demokratisk livsforløp ikke særlig trenede greske folk er mistenksomt innstilt og gjerne vil sikre seg makten mens de har den, fordi makten er den transisjonelle vei til regjeringsmyndigheten. Og makten ligger her i geværet og mitraljøsen. Det er derfor ELAS ikke vil la seg avvåpne, det er derfor de krever de regulære kongelige tropper avvåpnet. - Likevel skulle mulighetene for en løsning ikke være små. Og Hellas trenger å stå sammen. Det er et grusomt herjet og øt uthungret folk som her stilles overfor fredens og gjenreisnings oppgaver.

Vi sa at friheten og demokratiet var noe annet og mer for oss enn selv for Belgia og Frankrike. Derfor mente vi at vi hadde klart å utvikle demokratiet som politisk prinsipp i stats- og kommunestyret i videre grad enn disse land og å føre demokratiet inn i vårt økonomiske liv i ordning av arbeidsforholdene og i de sosiale forhold. - Det som er skjedd i visse befrikkede land er derfor forklarlig - om enn trist. For oss bekrefter det nødvendigheten av politisk og individuell frihet. Og det er menneskenes kamp for disse rettigheter vi er vitne til. Drømmen om at alle ville stå samlet om gjenoppbygningen uten for sterke politiske rivninger i de befrikkede land berodde på manglende innsett i de faktiske forhold. Men det må huskes at befrielsen fra det tyske slaveri blir ikke av mindre verdi for disse folk selv om de er innbyrdes uenige. Befrielsen er jo forutsetningen for en lysere framtid, selv om det er vanskelig å enes om veien man skal gå.

Vanskene i flere av de hittil befrikkede land har ganske tydelig innvirket på vår egen innstilling til freden etter befrielsen av vårt land. Samtidig som vi er klar over at vår situasjon er en ganske annen enn Frankrikes eller Belgias, for ikke å nevne Greskenlands, når det gjelder uoppgjort konfliktstoff, så vet vi at visse interessemotsetninger sikkert vil komme til å gjøre seg gjellende. Etter alle disse årenes utsugning og plyndring av vårt folk fra tyskernes side, vil det bli kravet en stor inn-

sett av hvor enkelt for å sette landet på fote igjen. Nye tiltak vil kalles på vår offervilje og vår solidaritet. Den felles innsats i kampen for vår frihet vil forhåpentligvis føre oss sammen i en fellesinnsats for freden; men det er innlysende at det i et fritt, demokratisk land vil komme til i interesskonflikter når det gjelder valg av midler for å nå det ønskede mål. Når vi sier at friheten har løvet igjennom denne tiden i alle virkelige nordmanns hjorter, hvor den har hatt et "eksil" som hverken Gestapo eller dets lofesvanner har kunnet nå, så betyr det at når befrielsen kommer vil hver enkelt bruke sin frihet til å innvirke på samfundet så det mest mulig følger den kurs i gjenreisningsarbeidet som man selv bifaller. Det betyr folkestyre, men absolutt ikke borgerkrig. Hos oss vil intet maktbruk - eller andre udemokratiske midler - for å gjennomføre en reform finne den eneste tilslutning. Det er ikke fordi vi er noe "bedre" enn f. eks. greskene, men fordi vårt samfund har utviklet en høyere grad av demokrati.

Vårt håp om freden behøver så visst ikke briste, men det må bygges på en annen drøm. Realitetene rykker oss inn på livet, fordi freden nærmer seg. Derfor er vi også i det siste blitt mer nøkterne. Det betyr ikke at vi har gitt vår idealisme på båten, eller at vi er mindre glødende for vår sak. Samtidig med at alvoret har satt sitt preg på vår innstilling til freden, er vår motstandsvilje og kampvillighet sterkere enn noensinne. Det kan være en styrke. Å møte det harde sluttoppgjøret og freden med en sterk og nøktern innstilling. Hvis vi er forberedt på å møte vansker, kan drømmen om freden likevel bli virkelighet.

Jødeproblemet.

Jødene var aldri vårt noe problem hos oss. Men hvorfor har de vært forfulgt gjennom århundrer? Hvorfor har nazistene brønt millioner av dem i fabrikkene i Lublin og andre steder? Den engelsk-jødiske forfatter Louis Golding skriver i sin bok "The Jewish Problem" (nov. 1930) sin mening: "I den første halvdel av sin minst 3 tusen-årige historie bodde det jødiske folk i sitt eget land og dyrket sin jord. Økonomisk sto de tilbake. Fantikferne hadde monopol på handelen i Palestina og møtte ingen konkurranse fra jødene sine. Bare ved dyrking av én usynlig gud og ved sin strengere moral skilte jødene seg ut fra andre folk. - Etter romerke falt og mot Palestina i begynnelsen av vår tidsregning var det slutt med jødene usynlighet. De ble spredd som steiner rundt om i verden, men i motsetning til andre folk lot de seg ikke assimilere. De trodde at når Gud ville, skulle de en gang få vende tilbake til sitt land som et fritt folk. Men bortsett fra et par rent religiøse forfølgelser, var det ingen anti-jødiske bevegelsesfall i de første 6 årh. Jødene var bosatt i Europa. Med kristendommens framvekst ble det anderledes. Det var ikke noe godt forhold mellom de to religioner og de kristne satte igang den propaganda som tilslutt skulle gjennomsyre slektene: "Jødene" drepte Jesus Kristus. - Ikke-jødene kjente ikke jødisk tradisjon og visste ikke hvor fullt ut jødisk all kristi lære var. De gløt at Inns første tilhengere var jøder. - Da kristendommen i 313 e. Kr. ble statsreligion i Rom, ble jødene borgerrett begrenset og også på mange andre måter ble de satt i en uheldig stilling. Og det var en ulykke for jødene at den anti-jødiske politikk nådde sitt høydepunkt samtidig som den lovlov ble utgitt som senere europeisk rett skulle bygges på. Tross disse anti-jødiske bestemmelser holdt dog romersk toleranse seg lenge sterk.

I middelalderen ble oss religiøse tro noe som angikk alle. Kampen mot hedendommen var igjen. I sin misjonære iver kastet så de kristne seg over jødene. Gamle anti-jødiske lovbestemmelser ble støvet igjennom og for første gang tatt virkelig alvorlig. Nye kirkeånder vektet på ny alle de tidligere forholdsregler. Jøden måtte ikke ha noen administrativ stilling, han kunne bare ha jøder i sin tjeneste. Vantro (i praksis vesentlig jøder) og kristne måtte holdes adskilt for å hindre uheldig innflytelse. I hver by ble det bestemt kvarter beregnet på jøder. Porten til inngangen ble stengt hvor de ten. Og folk måtte vite hvem som var jøder. De vantro skulle bære et bestemt kjennetegn.

Det er vanskelig for en innflytter å faste seg til jorden i et bebodd land. I Spania, Tyskland og Frankrike var det likevel i de første århund-

etter Kristi fødsel et enselig antall jødiske bønder. Tidlig ble det forbudt dem å arbeide på marken om søndagen. Senere insisterte kirken på at tienden skulle betales av alle. Jøden kunne derfor bare dyrke jorden hvis han understøttet en eller hans mening av guderisk tro. Og det senere feudale systemet ga bare en mann jord på den betingelse at han betalte en viss løse og gjorde visse tjenester, den viktigste var å følge lensherren i krig. Men det kunne jødene ikke. - Tross alt fantes det fremdeles jødiske bønder. Til slutt ble det forbudt dem å være selvere. Jordbruket ble fullstendig lukket for dem. - Lange var jøden kjent som dyktig håndverker. Men ut i middelalderen ble alle håndverker organisert i laug med monopol på all tilvirkning. Og til disse laug fikk ikke jøder adgang. Laugene tok kraftige skritt for å hindre jødene i å drive selvstendig virksomhet. Og det lyktes dem. Bortsett fra noen få håndtøinger, f. eks. skredderyrket, og på noen få steder, ble othvert håndverk stengt for bakjennere av jødisk tro. - Hendel lø godt til rette for jødene; men for en handelsmann med jødemorke var faren for overfall særlig stor. Og under angrep på jødekvartaler ble varelagrene plyndret og brant. Dessuten ble de kristne fra prekestolen oppfordret til ikke å ha noe med jøder å gjøre. Til slutt ble så handelen samlet hos kjøpmennslaget der jøder i allminnelighet ikke fikk adgang.

For jødene sto nu bare det rene kroppsheld tilbake, eller - de hadde ennå en utvei. - Pengeutlåneren var alltid blitt møtt med uvilje, hos jøder og hos de kristne, uansett renten han tok. Mens kirken forbød alt utlån og intet i midlertid kronen til det. For kongen var det en fordel at utlåneren var jøde, uavhengig av kongen som denne var. Kongen ikke bare tillot ham å låne ut, men tvang ham faktisk til det. Og tross sin opprinnelige uvilje mot utlånsvirksomhet, lot jødene seg nå drive inn i det, utelukket som de var fra å bruke sin kapital på annen måte. Sikkerheten var derfor så liten - ofte mislot utlåneren alt - at det var nødvendig å ta høye renter. Det førte til øket harme og var nok et påskudd til angrep og nye restriksjoner. - Senere åpnet det seg noen nye muligheter til erverv. Kjøpmennslaget kunne vanskelig hindre jøder i å dra rundt som krømkerer. Håndverkerlaget kunne ikke hindre dem i å kjøpe og selge brukte varer.

Når en del av befolkningen slik ble utsatt for fordommer og hån og var spærret ute fra all naturlig samkvam med andre mennesker, er det naturlig at det oppsto absurde misforståelser om dem, at de ofret kristne barn etc. - Under korstogene trodde ivrige korsfarere at de kunne vinne paradiset ved å drøpe vantro, hvilket religiøssamfund disse enn tilhørte. Også jødiske kvarterer ble anfålt. - Under svartedauen mente man at det var jøder som hadde forgiftet brønnene og jødiske samfund ble utryddet til gjengjeld. I land etter land til alle tider kom nye forfølgelser med uendelige lidelser og fra land etter land ble jødene utvist.

Det store ved jødefolkets historie opp til det 19. årh. er at bare en formell antagelse av kristendommen hadde gitt jøden rett til å forbli i landet og nyde sin frihet og eiendom. Men det var få som benyttet seg av dette. (En sammenlikning med forholdene i Arabia, India og Kina viser at anti-semitismen vesentlig er europeisk eller "kristen").

Med den franske revolusjon og liberalismen begynte en ny era i jødefolkets historie. Etter 1870 var jødens omstendighet stort sett opphevet. Og sikre på at deres vansker nå var slutt, satt oppløsningen innen de jødiske samfund inn. Jødene ble engelskmenn, franskmenn og tyskere. Også de som forble tro på jødedommen, modifiserte sin gudsdyrkelse og sine skikker.

Nå kunne jødene endelig gjøre og leve som de ville. De sprengte fram og under den fri konkurranse oppnådde de en dominerende stilling i samfundet og kulturellt i forhold til sitt folketal, i en grad som aldri hadde vært tilfalle under normale forhold. - Forsvridt man seg at det jødehæt som vokste fram i slutten av 19. årh. hadde en slags større undskyldning enn før. - Og jødene lidelser var ikke forbi. Fordommene var sterkere enn logikken. Den kirkelige anti-semitisme holdt på å forsvinne; men i Tyskland vokste det påny fram en anti-jødisk bevegelse. Nye argumenter måtte finnes opp for forfølgelsen. Man skapte begrepet "rase". Før i tiden hadde jødene i allfall 2 muligheter. De kunne gå over til kristendommen. Det var

umulig nå. "Ens rase" kan faktisk menneske undra seg. For sto alltid noen land åpne for dem. Nå var også denne mulighet stengt. Verden syntos delt i land der jøder ikke fikk lov til å bo, og land der de ikke fikk komme inn. For mange jøder sto bare en utvei åpen. En nazi-tjenestemann pekte på denne veien til en jøde som hadde fått ordre om å forlate Østerrike, og som meddelte at intet land ville gi ham visum. "Volen til Donau er åpen", sa nazistene. Men den vei vil jødene ikke gå." -

Vi vet ikke om Louis Golding har rett i sitt syn på utviklingen. Vi kan bare si som Sigurd Hoel: Antisemitismen, det er selve spiren til nazismen. Selv om den har nazismen likevel seiret. - Her i landet har jødene aldri vært noe problem. Men andre forhold kan komme. Vi må love oss at aldri skal jødene eller noe annet folk bli forfulgt eller urottfærdig behandlet for sin tros skyld. Dette må være et av julens krav til oss.

Fri norske myndigheter i arbeid på norsk jord.

Norges Ryt for 6. des. bringer et intervju med den første norske fylkesmannen på fri norsk jord, redaktør Peder Holt. "Oslo radio", sier han, forsøker å fortelle nordmennene at folk i Finnmark tryglet tyskerne på sine knær om å få lov til å bli med sydløve. Men jeg kan forsikre at vi her oppe tok intet russene med begeistring og at det hersker det beste forhold mellom de russiske tropper og den norske befolkning."

"Har De hørt om noe tilfalle hvor russerne har grepet inn mot quislingen? En kunne jo ha ventet det etter russernes uforsonlige holdning mot landsforrædere i allminnelighet."

"Nei, på ingen måte. Tvertimot. Russene har erklært at de ikke vil blande seg inn i vårt indre styre. Min erfaring er at de vil følge dette prinsipp helt ut. - Den påståtte russiske fare som tyskerne har skramt med, er den rene svindel. Østfinnmark er idag en krigsnerjet og avsvidd landsdel, det er så, men det er en fri del av Norge med helt norsk administrasjon. Og den russiske krigsmakt som har befrikket oss opptrer med en forståelse og hensynsfullhet som er enestående. Det ville ha vært helt utenkelt under tysk besettelse. Hvis jeg kan nå frem til folk i det okkuperte område, vil jeg rope så kraftig jeg kan. Prøv å utnytte den forvirring som oppstår når tilbake trekningen av de tyske hovedstyrker begynner. Vi har eksempler på at en avskåret telefonledning har reddet et helt distrikt fra å bli avsvidd og befolkningen fra å bli bortført. - Når de tyske tropper har forlatt et område, daggjelder det at de som er blitt igjen ikke nøler et øyeblikk med å ta fatt. Det første som må fjernes igjen, er veier, brøer, telefonlinjer og andre kommunikasjonsmidler. Alle må ta fatt. Ingen må spare på kreftene. Alle må arbeide for landet, ingen for seg selv. - O - En orientering om pelskinnsetningen."

Det har i det forløpne år inntrådt store forandringer innen pelsdyrnæringen. Norsk Pelsdyrslags som er en fri institusjon og som er danet for å fremme oppdretternes interesser, har inntil nå blitt skåret for inngrøp fra nazimyndighetenes side. En total forandring inntrådte imidlertid ved siste årsmøte på Dalen i Telemark i sommer. Styret i Pelsdyrslaget blir valgt av utsendinger fra lokalagene rundt om i landet, og N.S. har ikke så stor tilslutning blant oppdretterne at det på lovlig måte var istand til å kaste det gamle styre og få valg et nytt parti-styre. Det gamle styre ble da også enstemmig gjenvalgt på årsmøtet på Dalen; men myndighetene hadde tydeligvis funnet tiden beilelig til å gripe inn. Det ble sendt et telegram til Dalen der det het at nye valg ikke skulle finne sted for etter nærmere ordre fra Hæringsdepartementet. Så ble ganske enkelt noen medlemmer av det gamle styre avsatt og nye N.S. folk innsatt. Samarbeidet med de gjensidige medlemmer av det gamle styre kan ikke ha gått noe særlig bra for i disse dager bringer avisene meldingen om helt nytt nazistyre samtidig som Norges Pelsdyrslag heretter sorterer under Norges Bondesamband. Dermed er alle bånd brutt. Enhver oppdretter må ta sitt standpunkt. Og valget er så enkelt: Fullstendig boykott av Pelsdyrslaget så lange nazistyre sitter ved makten. Ingen oppdretter tar lurt noe tilslitsverv. Ingen formyer sitt medlemskap i laget.

Det nye nazi-styre i Pelsdyrslaget har nå avsluttet en kontrakt med Tyskland og akter å sende minst 25.000 sølvrevskinn ut av landet. At Norge

Ikke får noe igjen for dette i form av varer e.l. fra Tyskland, kan vel ingen oppdretter være i tvil om. Noen ekstra ordre inngår i seddelpressen og den saken er ordnet. Derfor må ingen god nordmann ønde inn sine skinn til Norges Pelsdyrslag, og heller ikke selge sine øvrige skinnsorter som platin, blårev, mink etc. over norske auksjoner, da som kjent minst 80% av selget er tvungen eksport til utlandet. Oppdretterne får nok penger for disse skinn, men hvilke penger. At landet gir bort skinn som sendes til Tyskland er hevet over tvil. Skinnene må derfor lagres forsvarlig. Etter krigen kan de skaffe landet et kjærkommet beløp i utenlandsk valuta. Idag sender altså ingen god nordmann sine skinn til Norges Pelsdyrslag eller til auksjonene. Har oppdretteren ikke råd til å holde på skinnene, får han selge til andre oppdrettere, eller låne penger av gode nordmenn mot sikkerhet i skinnene.

- 0 -

Frå hjemmefrontens ledelse.

Bedriftsvaktene. Som følge av det økede antall sabotasjehandlingar mot krigsviktige bedrifter, har tyskerne selv overtatt vaktholdet ved en rekke bedrifter. Derfor kommer spørsmålet om bedriftsvaktene igjen i en annen stilling. Heretter er parolen: I de tilfeller tyskerne selv overtar vaktholdet, skal alle ekstra sivile vaktmannskaper utenom de faste vaktmenn, nattevakter portnere o.l. trekkes tilbake.

- 0 -

Frankrike reiser seg.

Ingen europeisk nasjon har under denne krigen vært så dypt nedre, relativt sett, som Frankrike, men ingen har heller vist en slik evne til å reise seg igjen, sier den amerikanske redøreporter Arthur Baycombe som en sammenfatning av sine inntrykk fra en reise rundt i landet.

Frankrikes fall var så dypt fordi det var en stormakt som falt, en nasjon med store militære tradisjoner og politisk geni, og så vider det seg i 1940 at det hele gikk overende for det første stormkast. Katastrofen avslørte dyptgående svakheter i det franske samfunn, rättsvesen og årsforkalkning, og følgen ble i lang tid en utpregt defaltisme, en ren selvoavgivelse. Det politiske uttrykk for dette ble kollaboratismen, samarbeidsmentaliteten som grep mer om seg i Frankrike enn i de fleste andre okkuperte land. Nederlaget og okkupasjonen ble imidlertid en hard skole, og under overflaten vokste det fram et nytt, vitelt og kampkraftig Frankrike.

Dets første manifestasjon var maquis-styrkenes innsats under invasjonen. Den var ikke bare til uventet stor hjelp for de allierte armene, den bidrog mer enn noe annet til å gjengi franskmennenes deres selvfølelse og tro på sitt land og sine egne evner. Men med frigjøringen var ikke alt gjort. I den første tid så det mer enn en gang ut som om Frankrike var på vei mot katolske, je anarkistiske tilstander. Forskjellige politiske grupper trakk i hver sin retning, og det syntes smått bevendt med evnen til samhold og lojalitet. Imidlertid er det hittil gått over all forventning. Først og fremst skyldes det at Frankrike har en ubestridt, selvende føreskikkelse i general de Gaulle, og at han har vist seg å være ikke bare en nasjonalhelt, men en politiker av dimensjoner (eller han forstår å lytte til kloke medarbeideres råd, og for resultatens skyld kan det komme på ett ut).

Den sterke radikale reformiver på det innenrikspolitiske område kom han i møte ved radikale sosiale tiltak og retningslinjer, og ved å innlemme de væpnede innenriksstyrker i den regulære armé løste han på en smidig måte en situasjon som holdt på å bli et problem, som er blitt et problem i Belgia og som er blitt mer enn et problem i Hellas. Det er ingen tvil om at den politiske vind i øyeblikket blåser ganske kraftig fra venstre i Frankrike, ikke minst fordi det var gruppen til høyre - storindustri og høyfinans - som i første rekke rekrutterte kollaborationistenes rekke. Når folket har ropt på sosialisering av de store karteller og trustor, er det kanskje ikke først og fremst en radikal sosial og økonomisk politikk, men en radikal nasjonal politikk, en straff for quislinger og holdningsløse. Erfaringer for hvilken rolle storkapitalen har spilt når det gjelder korrumpert av fransk politikk og fransk presse også for krigen, har dessuten spilt inn. Det franske demokrati var betendt; folket bruker nå kfrungens kniv på det.

Det er også betegnende at kommunistene, som (bl.a. p.g.a. sin store sats under oppbygningen av maquis'en) spiller en framskutt rolle i dagens Frankrike, idag ikke er Internasjonalistisk, men først og fremst et nasjonalt parti, og at dets sosialpolitiske doktriner ikke er revolusjonære i seg selv, men nærmest reformistiske. Det blir for tiden forhandlet om en sammenslutning mellom de kommunistiske og det sosialdemokratiske parti i Frankrike til ett stort arbeiderparti, og det er tale om dannelsen av en ny folkefront sammen med de katolske demokrater, (et kjempe stort parti blandt hvis representanter i regjeringen er den meget kloke og høye politiker Bidault).

De Gaulle hadde store vansker i den første tid. Det engelske og ganske særlig det amerikanske utenriksdepartement så lenge med en viss skepsis på ham, og det varte lenge etter invasjonen før de overhodet ville anerkjenne ham som fransk regjeringsjef. Den nosisjon han hadde i det befridde Frankrike, var imidlertid så sterk at anerkjennelse kom så og så automatisk. Ikke lenge etter ble Frankrike andog innlemmet i stormaktens krets igjen ved at det ble representert i det rådgivende Europa-utvalg som bl.a. utformet våpenstillstandsforholdene overfor Tyskland.

Omtrent samtidig med dette gjorde England sterke tilnærmelser til de Gaulle for å interessere ham for dannelsen av en "vestblokk"; med en fransk engelsk militærellianse som kjerne skulle den omfatte også Belgia, Nederland, Danmark og eventuelt Norge og utgjøre en garanti for freden i Vest-Europa. Forhandlingene om denne blokk kom imidlertid noe i bakgrunnen da de Gaulle ble innbudt til Moskva, som hele tiden hadde behandlet de Gaulle og hans regjering med all mulig kurtoasi, og det kan vel hende at generalen med en viss skadefryd har latt de tidligere øvisende og kjølige engelskmenn vente, mens han reiste for å konferere med Stalin.

Resultatet av Moskvaforhandlingen var en fransk-russisk vennskapspakt. Det er en kjennsgjøring av epokegjørende art i det nye Europa. Med denne traktat her de Gaulle og Bidault grep tilbake til den franske utenrikspolitiske maksime fra tiden før den første verdenskrig: allianse med Russland, stormakten i Tysklands rygg, som grunnlaget for Frankrikes sikkerhet og likevekt i Europa. I tiden mellom de to verdenskriger hadde Frankrike glemt denne lære; ideologiske og andre uoverensstemmelser med sovjetstyret gjorde forholdet til den østlige stormakt kjølig, og Frankrikes hegemoni på kontinentet var lenge så ubestridt at behovet for en sterk, vennligsinnet makt i Tysklands rygg, kom i skyggen. Allianser med makter av annen rang, Polen, Tsjekkoslovakia, Romania og Jugoslavia trådte i stedet, og en politiker som Laval forsøkte også en balansering med Italia. Resultatet ble München og hele systemet brøt sammen i denne krig. Frankrike er nå vendt tilbake til politikken fra før 1914. De to makters felles interesse av å holde Tyskland i sjakk er også føynefallende, og det heter at Stalin har vist full forståelse for Frankrikes krav når det gjelder sikringen av østgrensen. Bidault har uttalt at Frankrike ikke ønsker noen annekasjon av tysk område, men det krever for sin sikkerhet Internasjonal kontroll med de strategiske og krigsøkonomisk viktige strøk Rhinland og Ruhr-området. Også Innenrikspolitisk vil Russlands-pakten sikkert vise seg å være et klokt trekk av de Gaulle, idet den i høy grad styrker hans stilling overfor de franske kommunister.

Om de Gaulle har funnet at det ikke hastet så med forhandlingene om vestblokken og om han nå etter sin avtale med Russland står betydelig friere og sterkere som forhandlingspartner, vil det sikkert ikke si et spørsmålet om den engelske alliansen forsvinner fra dagsordenen. Dertil er de to vestmakters interesser alt for intimt sammenknyttet. Frankrike kan ikke løse sitt sikkerhetssystem uten i samarbeid med britisk sjømakt, industri og finans, og England kan ikke - særlig i robotombingens tidsalder - klare seg uten gode og sterke venner ved kontinentets vestlige rand. Hvor omfattende vestblokken blir og hvordan den skal innføres i det universelle sikkerhetssystem etter krigen, er ennå uvist, men at England og Frankrike igjen vil finne sammen er ganske sikkert. For ingen av dem kan Russland erstatte den annen, og noen motsetning mellom de eksisterende fransk-russiske og engelsk-russiske pakter skulle ikke eksistere. Hver av de 3 makter vil etter denne

krig måtte erkjenn. I den første tid kan bygge på to - men får å få full stabilitet - må ha 3 pilarer.

Om Frankrike har gjenfunnet noget av sin gamle posisjon i Internasjonal politikk og for tiden ryller godt av en ganske stor indre stabilitet, er ikke dets problemer slutt med det. Et veldig tørt oppbygningsarbeid gjenstår. Tross i at krigen gikk forholdsvis fort fram over fransk jord, er ødeleggelsene enorme, bare tank på den 4000 km lange jernbanebruken betyr i et land hvor forsyningsproblemet er skrikende! I stor utstrekning er også havnene, fabrikkene, gruvene, telefon- og telegraflinjene ødelagt. Ravarlagrene er tomme. På mange områder er det slik at hva den tyske utplyndring og rovdrift sparte, tok den allierte bombeplyndring og det som ennå var igjen, sørget tyske pionerer for å ødelagge for tilbakegangen. At det gjenreisnings- og reformarbeid som forestår kan være en politisk storm, kan bare den blinde formakte, og ingen kan si om resultatet blir. Men hvorom allting er: det nye Frankrike har fått en god start, en forbausende god start, og alle gode ønsker vil følge det på dets videre bane, slutter Baycombe.

- 0 -

UKEN SOM GIKK (14. - 20. des.)

Vestfronten. Lørdag 16. des. åpnet tyskerne overraskende en større motoffensiv på den amerikanske armers front sør for Aachen-avsnittet, fra Malmedy-sektoren til Luxemburgs grense nær Trier, en strekning på ca. 80 km. Offensiven ble innledet med en meget intens, men kortvarig artilleriforbearbeidelse og hadde sterk flystøtte, likesom det ble sett inn betydelige panserstyrker og fallskjermtropper. Det er klart at det her er tale om noe mer enn et lokalt motangrep; det er den første større offensive aksjon tyskerne har satt i verk siden de tapte slaget om bruddet i Normandie i sommer.

Det avsnitt som er valt for angrepet, den såkalte Eifel-front, har vært meget rolig i hele høst; de allierte har tydeligvis interessert seg lite for det, de tenget ikke egner seg for offensive operasjoner inn i Tyskland; Eifel er et skogsområde med tildels nokså høye fjell, og avstanden til Rhin er større enn nordenfor. De allierte linjer har derfor antagelig vært forholdsvis tynt besatt. Tyskerne har tatt det elendige flyvår i det siste tyensynlig også kunnet gjennomføre sin oppmarsj uten å bli oppdaget, noe som sikkert også skyldes en delvis gjennomført kamouflasjeteknikk. P.g.a. overraskelsesmomentet har tyskerne offensiv i første fase hatt en tildels ikke ubetydelig framgang; de har bl.a. tatt tilbake Malmedy og på enkelte punkter støtt ca. 30 km frem på belgisk område (den opprinnelige frontlinje fulgte stort sett grensen). Offensiven har 3 tyngdepunkter, ved Moncheau (i Malmedy-sektoren), ved Vianden (på Luxemburgs grense omtrent rett nord for hovedstaden) og ved Echternach (n.v. for Trier).

Det som først og fremst interesserer, er spørsmålet hvorfor tyskerne i sin nåværende hardt trangte situasjon har gått til et så dristig skritt som en virkelig motoffensiv. Flere forklaringer er mulige: 1) Det dreier seg om en nasjonal, militært begrunnet operasjon. Hensikten må da i første rekke være å bringe forstyrrelser i de allierte oppmarsj- og angrepsplaner gjennom en taktisk overrulling (som i første omgang også letor til å ha lykkes). De allierte må forestå bagrupperinger av sine styrker for å møte den nye tyske trussel, og det kan få følger både for disposisjonene i Aachen-avsnittet og ved Saar. Tyskerne kan på den måten oppnå en forbigående avlastning av trykket i disse tilstøtende avsnitt, og det er meget mulig at situasjonen både ved Aachen og i Saarområdet har vært så truede og de alliertes forberedelser for et nytt hovedstøt kommet så langt, at tyskernes eneste utvei har vært å slå inn på en offensiv linje, fordi tilisfaktoren for dem i øyeblikket spiller en større rolle enn en offensiv ofre og risiko. 2). Offensiven kan være politisk bestemt. Den tyske ledelse har mer eller mindre klart sett det håpløse i den rent militære situasjon og vil gjøre sitt ytterste og siste forsøk på å oppnå en kompromissfred. Som et prelude til eventuelle forhandlinger (det har i det siste også gått visse rykter om fredsforhandlinger via Vatikanet) kan en demonstrasjon av Tysklands gjenværende kampkraft være hensiktsmessig; men vil vise at det ennå kan koste meget å slå Tyskland militært, og setter sitt inn til krigstrett

neten i de allierte len; kanskje er det i Tyskland også ennå noen som regner med muligheten av en politisk løsning innenfor de alliertes rekke. Begge håp vil vise seg like håpløse. 3) Offensiven kan i første rekke være bestemt av hensynet til den tyske moral, ikke minst på hjemmefronten, idet man etter de mange nedtegnelser som kommer for enhver pris ønsker positive resultater å pøke på. 4) Offensiven kan være en siste desperat gestus, et ønske om å sette alt inn på ett kort og på under i en siste stor kraftanspennelse.

Blandt disse muligheter er det - etter de sparsomme opplysninger som hittil foreligger - alternativer som har mest for seg (selv om naturligvis politiske og psykologiske momenter kan ha vært medbestemmende). For dette taler også den kjennsgjøring at det idag ikke er Hitler, men generalene som fører kommandoen i vest (Rundstedt har overledelsen og Model leder motoffensiven). Men under enhver omstendighet er det klart at tyskerne ikke kan gjøre seg forhåpninger om større, verige resultater. Rent teoretisk har de selvfølgelig muligheter for å sette inn støt både i flanke og rygg på såvel styrkene i Aachen-området som styrkene ved Saar. Men en slik suveren utnyttelse av mulighetene har tyskerne nå ikke langt ressurser til å gjennomføre. Kan må ikke la seg sveivne av resultatene i den innledende fase av slaget; de må i første rekke skrives på overraskelsesmomentets regning. De allierte har en så overveldende overmakt på vestfronten både i tropper og materielle at tyskerne med sitt nedtatte apparat, sin mangel på strategiske reserver og sine sparsomme tilførsler bl.a. av olje, sikkert ikke kan utnytte innbruddene til noen oppulling av flankene mot nord og/eller sør. Tvært mot vil situasjonen lett kunne vende seg til en omfattning av de tyske styrker når man tenker på de troppemasser de allierte har konsentrert, særlig i Aachen-avsnittet i tyskernes høyre flanke.

Noe mer enn en forbigående lettelse kan tyskerne neppe oppnå ved sitt støt inn i Ardennene, som lite egner seg for større bevegelige operasjoner og som ikke byr på noen positive mål av høyere rang. Det er naturligvis i og for seg overraskende at tyskerne overhodet kan samle seg til en større offensiv operasjon i øyeblikket (og det kan bl.a. være en nyttig påminnelse for den amerikanske hjemmefront om at krigen ennå ikke er vunnet og at krigsproduksjonen ennå ikke kan være prioritert for fredsproduksjonen på noe felt), men i det lange løp må det for de tyske styrker bli en langt kostbarere taktikk å møte den øvrige fienden i et åpent feltslag enn å forsvare seg i sine festningslinjer av treppebesparende stål og betong.

Det har i det siste vært sent ut meget få meldinger om kampenes gang av begge parter, men en melding onsdag 20. des. om at amerikanerne har tatt tilbake Moncheau kan kanskje være det første tegn på et tysk tilbakeslag, og peker på faren for den høyre flanke.

På de andre avsnitt i vest er det liten forandring. I Colmar-avsnittet har tyskerne satt inn motangrep, sannsynligvis for å støtte offensiven lengre nord. I Saarområdet har Patton en viss framgang, bl.a. er motparten av Dillingen røstet, og i det nordlige Alsace har Patch gått ganske betydelig fram i området mellom Weissenburg og Rhin; både Weissenburg og Lauterburg er tatt, Lauter-Elva er forsert og amerikanerne har rykket inn over grensen.

På de øvrige fronter i Europa er forandringene ikke store. Russene presser fortsatt kraftig på i Ungarn, særlig langs den tsjekkoslovakiske grense, hvor de har hatt god framgang. I Hellas er det forhandlinger igang, og kampvirksomheten har tatt noe av.

På Filippinene har amerikanerne gjort et nytt langt sprang, fra Leyte (hvor kampene enda pågår i tropisk regn) til Mindoro, i bygruppens vestligste del. Landgangen gikk utenrøkt og amerikanerne har alt tatt den viktige by San José, erobret en flyplass og sikret seg herredømmet over Mindoros sørlige del. Kan operasjonene gjennomføres tross de farer som truer forbindelseslinjene mellom byene, vil amerikanerne oppnå en rekke viktige strategiske fordeler. De jap. styrker på Filippinene vil på en effektiv måte være splittet i to grupper, amerikanerne vil få en utmerket basis både for flyangrep og invasionsforuttagender mot hovedøya Luzon (med Manila) rett nord for Mindoro, og de vil ha åpnet seg et vindu mot det Sørkinesiske Hav, hvor

deres fly og ubåter vil kunne rette en alvorlig trussel mot den livsviktige japanske sjøfart på Malakka og Nederlandsk Ostindia.

Krigen i luften: Det dårlige vær på vestfronten har begrenset luftvirksomheten. De all. flystyrker har likevel gjennomført en del kraftige angrep mot tyskernes kommunikasjonslinjer, og i listen over bombemålene merker vi oss en del nye navn, som Stagen i Ruhr og Ulm på linjen München - Stuttgart. I Ulm har tyskerne nylig foretatt store utvidelser av skiffertøntene for å kunne klare den økede belastning av linjene til fronten. Trafikken i det vestlige Tyskland går nå heller ikke bare en vei, idet evakueringen av sivilbefolkningen i stor utstrekning legger beslag på transportmidlene østover. - Når den tyske motoffensiv kunne komme så overraskende på de allierte, må dette delvis også skyldes de vanskelige værforhold. Tak- en, sneen og regnet har vanskelig gjort luftobservasjonene, og under tysker- nes videre framrykning har de all. marktropper savnet den overlegne luft- støtte de har vært vant til. Hvor hurtig tyskernes motoffensiv vil kunne stanses, kan avhenge av de kommende dagers flyvær.

Bombingen fra Italia denne uken har vært livlig. Trafikken i Sør- Tyskland, Østerrike og Jugoslavia er blitt jevnt angrepet for å vanskelig- gjøre de tyske tilførsler til frontene i Ungarn. Det store syntetiske olje- anlegg i Blockhammer i Tsjekkoslovakia er bombet 4 dager i trekk. Hensikt- en er sikkert å ramme de tyske arméer i Ungarn, som får sine bensintilfø- sler fra de syntetiske oljeanlegg i Tsjekkoslovakia. - I det fjerneste Øst- en har det vært rikt innsett av de store amerikanske Superfortresses, B-29. Disse opererer både fra baser i India, Kina og på Salpan og flyplasser for B-29 er nå også ferdigbygget på Aleutano. Med erobringen av flyplasser på Mindoro har amerikanerne bare 1/2 times flytur til Manila, og fra Mindoro vil det am. luftvåpen beherske hele det Sør-Kinesiske Hav.

Ukens viktigste flyangrep: Des. 14. Dårlig vær vestfronten. Store styrker all. fly bomber mål i Pedalon. Fra India angriper Superforts mål i Rangoon og Bangkok. Des. 15. 700 tunge am. b. + 500 j. bomber Jamb. og Industriemål i Hannover og Kassel. Fra Italia angriper tunge am. b. Jamba neknotpunktet Rosenheim i Sør-Tyskland og Innsbruck, Linz og Salzburg i Østerrike. Des. 16. Kraftig RIF nettangrep i G. Farbenindustries anlegg i Ludwigshafen. am. bombere mot Jernbanemål i Korn-Westheim ved Stuttgart, os korterte Lancasters mot Jernbanestretet Stagen. Fra Italia tunge am. b. mot synt. oljeanlegg i Bruz, Tsjekkoslovakia og Innsbruck. Des. 17. Store styrker br. b. angriper Ulm. Under Luftwaffes innsett av 450 fly i Köln-av- snittet skyter all. fly ned 120 tyske mask., egne tap 37. Fra Italia angri- per tunge am. b. Blockhammer. Superforts bomber Nagoya i Japan og Hankow i Jap. okkupert Kina. Des. 18. 500 Lancasters angriper München, Duisburg, Han- nau og Münster. 500 tunge am. b. + 600 j. bomber Köln, Koblenz og Mainz. Stor taktisk innsett mot den tyske motoffensiv på vestfronten, 46 av 300 tyske fly skutt ned, egne tap 11 j. Fra Italia angriper eskorterte tunge am. b. Blockhammer, Oderthal, Salzburg, Graz og Wien, 21 b. + 8 j. savnes. Des. 19. RAF retter kraftig angrep på tyske krigsskip i Gdynia. Tett tåke hindrer flyvirksomheten på vestfronten. Fra Italia angriper tunge am. b. Blockhammer og Jernbanemål i Østerrike. Fra China angriper Superforts Shanghai, Nanking og flyfabrikker på Kiushiu. Am. melder 742 jap. fly øst- lagt og 94 skip senket el. skadet siste uke under luftoperasjonene ved Fi- lipplina. - 0 -

Fredag 15. des. kl. 17,30, etter arbeidstidens slutt, trøngte 6-8 maskerte menn inn på Thunes lok. Verksted på Skøyen. En stund etter ble området rys- set av flere kraftige eksplosjoner og følgende glimrende resultat kunne no- teres: To store damplokomotiver ødelagt ved sprengning av sylindrene. Et elektrisk lokomotiv sett ut av spillet ved sprengning av kompressoren. En stor tysk bogvogn for transport av jernbanetankvogner ødelagt, (tyske me- kanikere arbeidet for tiden på denne vogn). 5 jigger for tilføringsmekanis- men på Bofors luftverkanoner og endel tilføringsmekanismer ødelagt. Jigge- ne var framstillet i Sverige og det vil ta måneder å erstatte dem. Ved det- te forsinkes hele ordren på Bofors kanoner som tyskerne gjennom Kongsberg Våpenfabrikk har plassert i delleveranser hos en rekke norske bedrifter. - 0 -

Framleis Fram. - Denne gang Fram Motorkompani. Lørdag, 16. des. ved 6. ti- en inntraff flere voldsomme eksplosjoner i Fram Motorkompanis anlegg på Bi- Jet i Oslo. Fram representerer Ford Motor Company og har Norges største s- sialverktøed for Ford. Det verdifulle dallager ble ødelagt og store skade- ble voldt i reparasjonshallen og på en rekke biler.

Tomme tanker ramler most. - Lørdag 16. des. ved 19-tiden eksploderte med voldsomme smell 7 jernbanetankvogner på Lysaker-stasjon. Tyskerne holdt og vakt ved disse vognene som nettopp var tømt for flybensin til Fornebu. Fulle tanker teller most. - Lørdag, 16. des. ødela sabotører på Bergensba- nen 5 jernbanetankvogner (100.000 liter) bensin under transport fra Oslo til Bergen.

Angrep på løpende bånd mot kulelager. - Etter ødeleggelsen av SKF's hovedla- ger i Oslo, hvor 120.000 kulelager ble berøvet tyskomp, er en rekke lagre av kulelagere andre steder i landet blitt utsatt for franske, for ikke å si "danske" visitter. Særlig har bedriftene i Vestfold vanskelig for å finne igjen sine kulelagre. Ved Drammens Jernstøperi ble nylig et større antal viktige kulelagre utsatt for ekstra varamang i form av et bed i bedriftens smelteovner. - Husk, kulelagere er en tysk flaskehals!

Tyskerne har beslaglagt 10.000 danske julegaver til Stor-Oslo. - 0 -

Japansk "Volksturm". - Japanerne i Burma har lært opp apekatter til å klatre opp i træne å kaste håndgranater på fienden. - 0 -

Defeatist Z. - 0 -

"Den anklagede Klara Z. var nettopp blitt ført fra fengslat til Berlins folkedomstol. Hun tok plass foran de 9 dommerne. Skuldrene hennes sank. Sto- men hennes var en trett hvissen. - Første vitne var fru Z.s kokkepika. Hun avgav forklaring: "Fru Z. diskuterte aldri politikk eller krigen. Herr Z. var vært på Ostfronten i langre tid. Fru Z.s eldste sønn ble innrullert i hæren 3 måneder før hun ble arrestert. Hennes 2. sønn arbeider i en østerriksk fa- brikk. Hennes yngste barn, en 17 år gammel datter, ble dropt i tjeneste under en reid over Berlin. Jeg var tilstede da fru Z. fikk denne nyheten. Først stirret hun på meg, så skrek hun ut: Alt dette er den djavels verk, den masse-morderen. Stakkars Tyskland, slik er det altså med oss. - Jeg betraktet denne ytring som avgjort defeatistisk og som uvanlig overfor vår Fører. Jeg nølte ikke med å underrette myndighetene." - Neste og siste vitne var fru Z.s portner. Hun forklarte: "Fru Z. førte et ansomt liv, gav lite til nazi- vinterhjelpen. Toste ikke parti-aviser, overvar ikke møter." - Så avsa dom- stolens formann Ronald Frelsler dommen: "Fru Klara Z. dømmes til døden i halshugning for sin defeatistiske innstilling og for å ha fornærmet Førerens det tyske folk og den tyske stat." - Idet fru Z. ble ført vekk, ropte en rettsbetjent: "Nächster Fall - neste sak." (fra det amerikanske blad "Time"). Optimist W. - 0 -

29. okt. 1941 holdt Winston Churchill en tale der det bl.a. heter: "Man kan ikke sikker vite hvorledes situasjonen kommer til å utvikle seg. - Mennes- kor med fantasi ser mange flere fører enn det kanskje er, sikkert mange flere enn det kommer til å bli; derfor må de se om mot nok til å bære denne velt- skuende fantasien. For enhver - det er ganske sikkert - må lidelsen av hva vi har gått igjennom i disse 10 månedene være: gi deg ikke, gi aldri opp, aldri, aldri, aldri, aldri, - ikke for noe, hverken meget eller lite, stort el- ler smått - gi deg bare hvis are og sund fornuft krever det. Gi aldri etter for vold. Gi aldri etter for fiendens tilsynelatende overmekt. Vi sto helt alene for et år siden, og mange trodde at vår tid var ute. - Noget forskjøl- tet av flere kraftige eksplosjoner og følgende glimrende resultat kunne no- lig er situasjonene idag." -

Er du "irritert" fordi det ikke ble slutt til jul? Er du nedtrykt over tyskernes motoffensiv i vest? - Knytt nevene og le mot fienden. Fortsett ditt illogale arbeid og hold deg i form. En dag - om ikke altfor lenge - er det oss det står på. Gi deg ikke, aldri, aldri!

Denne julen minnes vi først og fremst den nord-norske befolkningen og alle de nordmenn som frister en kummerlig tilværelse i norske og tyske fengsler, og alle dem som falt for saken i året som gikk. Deros liv og gjerning må for- plikte til øket motstand. Dessuten hilser vi alle nordmenn ute og hjemme, tak- ker for innsett i året som gikk og rent personlig for all den velvilje vi har møtt i vårt arbeid med "Kronikken". God jul!

Nr. 2 (2. årg.)

Godt nytt år

og takk for det gamle. - Automatisk fester vi disse ordene på papiret. Det er jo sant man pleier å si på denne tiden av året. Godt nytt år og takk - Plutselig ser vi hvad vi har skrevet - og skammun jager gjennom oss. Ordene virker så underlig forkrigs der de står.

Hvem skal vi ønske godt nytt år? De engelske, russiske og amerikanske soldatene som ligger i første linje på de forskjellige frontene og slåss for oss, og som kanskje ikke har store sjanser til å overleve 1945? Eller de norske hjemme- og utstyrker som vil få sin virkelige lidelse i en ikke alt- for fjern framtid?

Hvem skal vi "slå på skuldrene" å si takk for det gamle året? De patriot ene som Gestapo pinte ihjel, sjømennene som forliste; de tusener av nordmenn som henleper sine dager i skitne tyske fengsler? Eller den nordnorske be- folkningen som har mistet alt sitt og blir jaget søruver som dyr?

Hvilken rett har vi til å takke disse menneskene og kreve takk igjen, vi som sitter trygt ved vårt skrivebord - bak fronten på mange måter - og rolig be- røktrent vurderer og registrerer frontbegivenhetene og krigsforbrytelsene uke etter uke, måned etter måned. Det kan sies at vi også går med livet i hendene, at Gestapo er på jakt også etter oss; men vi står avskjilt overfor utallige menneskers ufattelige lidelser, vi kan ikke hjelpe annet enn med bitte, bitte små plasterlag av ord. Ord - hva betyr ord i en verden full av blod og lidelse?

Men da som har mistet alt de eler, de som er blitt fengslet eller skutt synes ikke synd på seg selv. Kanskje var de ikke heltar før, men i ulykken ble mange av dem det. Nettopp de som krigen har rammet hardest, har gitt det mest overveldende bevis på livsviljen og motstandskraften i det norske folk- et. De sitter ikke i fangslut og regner etter om ofret har blitt drept eller ikke. De sier som så: Det er forbannet at Hitler og hans gjeng har ødelagt livet for oss; men hvorledes kunne vi vente å få gratis alt det som andre har måttet kjempe for i århundrer, frihet og folkestyre? Var lodd en ikke den tyngste. Vi har fått ofre for alt det vi holder høyt og hellig hos på Jorden.

Vi har fått mange vitnesbyrd om at de føler det slik de som står røke fo- ram eksplosjonspløttonene eller sykner hen bak fengselsmurene. Det uboyllige humøret de har vist, har betydd mer for den norske fronten enn de kanskje en- er. Og vi sender dem en ærbødig løkk for hva de gjorde. Takk for hva dere gjorde i det gamle året!

Danne offerviljen har brodt seg til store deler av det norske folket. Den glansvinnende styrkene hjemme og ute, sabotører og illegale organisasjoner. Derfor kan vi ønske godt nytt år, - ikke bare fordi 1945 vil bringe befrjol- sen, men også fordi disse folkene [intet heller vi] enn å gjøre den største mu- ligg innsett for den teilles sak. Godt år betyr for dem også god anledning til å vise hva de dur til.

Vi ønsker alle nordmenn ute og hjemme et godt nytt år, og krever av dem som ennå ikke er gjennomvoren av en offervilje som ikke tar hensyn, at de ø- ker innsett i året som kommer. Godt år for den norske fronten!

Den norske sjøfartsminister Arne Sundt opplyser at i de første 6 måneder av 1944 gikk bare 5 norske handelsfartøyer tapt; 6 menn omkom. I de siste 6 måneder er 2 skip gått tapt, 3 menn omkom. - Kona har siden 9. ap- ril tapt 47,5% av handelsflåten og 2330 sjøfolk er omkomne. - Det britiske flyangrep mot Victoria Terrasse, nyttårsnatten var desverre mis- lykket, selv om ca. 27/2 så mange tyskerne omkom som nordmenn. At norske liv gikk tapt er noget beklagelig; men krigen er hard. Tyskerne visste imidlertid at et flyangrep kom 20 minutter i forveien. Hvorfor gikk det ikke flyalarm? Da kunne de fleste norske liv vært reddet.

- 0 -

Mappe 95
Ekspl. 1. A.
Dato 4.1.45
A 13033/45
Lnr. 6004
1. Jan. 1945.

UKENE SOM GIKK (20. des. - 3. jan.)
Vestfronten. Den tyske motoffensiv på vestfronten har utviklet seg til et voldig infiltrasjonslag i Ardennene, og både p.g.a. slagets karakter og p.g.a. de forholdsvis knappe mængder begge parter har sendt ut, er det vanskelig å ta en opp et helt klart frontbilde. Så langt er imidlertid på det rene at de allierte har situasjonen helt under kontroll etter et par- spernehode uker. Høvedsforløpet er i store trekk følgende:

Tyskerne åpnet sin offensiv om morgenen 16. des. og takket være val- get av støttrøp (det snikt besatte Ardenners avsittet) og det våldige flyvær lyktes det dem i første omgang å gjennomføre en taktisk overrump- ling. Angrepsfrontens bredde var ca. 80 km, fra Malmedy til Trier-avsnit- tet, og i løpet av de 10 første dager gjorde de sterke tyske styrker et ganske dypt innbrudd, forsvarte Belgias og Luxemburgs grænse og støtte i sentrum på langt vest som Berche-Rochefort-St. Hubert-Libramont, ja enkel- te støtkiller sto om kvelden den 20. des. bare 6 km fra Dinant (ved Meuse 15 km sør for Maastricht). d.v.s. innbruddet hadde en maksimal dybde av nesten 100 km. Tyskerne var i denne fase ennå sterkt bogstiftet av overraske- sesmomentet, idet det nødvendigvis måtte ta tid å omgruppere de all. styr- ker som slo i angrep nord og sør for kilen, i Aachen-avsnittet og ved Saar; dessuten var flyværret hele tiden ødeligg. Av overordentlig viktig- het var det imidlertid at de allierte maktet å hevde sine flankeposisjon- er, både i nord hvor hovedstyrkene av den 1. am. armé tross voldsomme an- grep holdt Malmedy-Stavelot-linjen, og i sør hvor 3. armé ved en rask og besluttsom innmarsj reddet byen Luxemburg.

I julen klarte de allierte så å gjennomføre sine omgrupperinger; of- fensivens fart ble noe bremses opp, og de det lavt skydede og tåken sam- tidig tetnet, kunne det overlegne all. flyvåpen omsider utvikle full slag- kraft. De all. motaksjoner kom først til full utførelse og bragte først resultat på den tyske sørflyanke, på frontavsnittet fra Trier-området, over Echemach-Püttz-Bastogne. Den 28. des. ble det meldt at Echemach ved Luxemburgs grænse var gjenerobret av amerikanerne, og samtidig lyktes det Patton å drive en kile nordover til Bastogne og unnsatte den omring- ade amerikanske garnison der. Det betegnede vordepunktet. Dagen etter ble det meldt at en stor tysk panserstyrke var omringet og tilintetgjort i Ro- chefort-området (på sentralsavsnittet i vest), mens det allierte press på de tyske flanker stadig tiltok i styrke. 30. des. kunne de allierte melde at tyskerne var presset 17 km tilbake fra kilens vestligste framsping i Rochefort-området: nyttårsdag var både Rochefort og Libramont igjen på allierte hender, og tyskerne ble drevet tilbake mot St. Hubert, som ligger mellom de to andre byene. Tyskerne angrep med 6 divisjoner den am. kile opp til Bastogne og det kon til voldsomme kasper, men amerikanerne holdt sin korridor til den utsatte by, og kunne endog utvide den i bredden og føre den fram til noen km nord for byen. I nord er fronten mer stasjonær sannsynligvis fordi tyskernes trykk i denne retning har vært kraftigere.

Omvil er altså tyskerne nå i Ardennene stanset eller drevet tilbake, et resultat som ikke minst det all. flyvåpen har å takke for. Det har både ved sin taktiske understøttelse av markstyrkene og ganske særlig ved sine Tam- nende slag mot den tyske etappe hæret offensiv-kraften ut av støtkilen; opplysningen den 3. jan om at all. fly de siste 11 dager har kastet 50.000 bomber gir et bilde av den innsett de har gjort under mer enn 30.000 ut- fall under slaget.

Det er fradelvis ikke helt klart hvilke mål tyskerne har satt seg med sin overraskende og meget dristige offensiv. Det operative resultat de har oppnådd, er at de midlertidig har latt trykket på Aachen- og Saar-avsnit- tet, forstyrret den allierte oppmarsj og vunnet tid - i en viss utstrek- ning. Man må likevel spørre seg om dette er ofrene og risikoen verd. Det tørrreg de har vunnet, innbefatter i seg selv ingen objekter av operativ betydning, hverken i form av faste støttepunkter, forsyningsentra eller